

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **ekonomia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Wyższa Szkoła
Ekonomiczna w Białymstoku**

Data przeprowadzenia wizytacji: **20-21 kwietnia 2024**

Warszawa, 2024

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	6
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	14
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	26
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	36
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	41
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	43
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	45
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	46
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	49
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	51
5. Załączniki:	58
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	58
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	58
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	58
Część I – ocena losowo wybranych prac etapowych	58

Część II – ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____	58
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa _____	58
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena _____	58
Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego _	58

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: dr hab. Anna Tobolska, prof. UAM, członkini PKA;

Członkowie:

1. dr hab. inż. Marek Jabłoński, prof. ucz. - członek PKA,
2. dr hab. Piotr Frączek, prof. ucz. - członek PKA,
3. mgr Andrzej Burgs – ekspert PKA ds. pracodawców,
4. Michał Pawłowski – ekspert PKA ds. studenckich,
5. mgr Katarzyna Bojarska – sekretarz zespołu oceniającego.

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Wizytacja zespołu oceniającego PKA (zwanego dalej: ZO PKA), przeprowadzającego w dniach 20-21 kwietnia br. ocenę programową na kierunku *ekonomia* prowadzonym w Wyższej Szkole Ekonomicznej (WSE), stanowiła następstwo oceny programowej przeprowadzonej w roku akademickim 2021/2022, która zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej z okresem obowiązywania skróconym do lat 2. Wizytacja tegoroczna została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej w trybie wizytacji stacjonarnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się ZO PKA z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię, który wraz z załącznikami stanowił także punkt wyjścia do opracowania raportu powizytacyjnego. Raport ZO PKA został opracowany po przeprowadzeniu wizytacji w Uczelni, na podstawie hospitacji zajęć wskazanych przez członków ZO PKA, odbywających się w dniach 20-21 kwietnia br. oraz analizy losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych. Przeprowadzono spotkania i rozmowy z Władzami Uczelni, nauczycielami akademickimi, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, a także ze studentami ocenianego kierunku studiów. Zhospitowano również bazę dydaktyczną Uczelni. ZO PKA zapoznał się także z przedłożoną dokumentacją dotyczącą programu studiów, a także dokumentacją dot. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	ekonomia i finanse (88%) nauki o zarządzaniu i jakości (12%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów/180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych/liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	750 h/30 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych/ekonomia dla menedżerów/ekonomika transportu i logistyki	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	25	64
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1699-1729 h	771-785 h
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	111 ECTS	75 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	132 ECTS	132 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	59 ECTS	59 ECTS

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	ekonomia i finanse (87%) nauki o zarządzaniu i jakości (13%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry/120 ECTS	

Wymiar praktyk zawodowych/liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	375 h/15 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	ekonomia dla menedżerów / rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych / ekonomika transportu i logistyki / international economics and business management / BHP Business Partner / Data Science w Ekonomii	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	2	66
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	855-885 h	403-417 h
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	67 ECTS	50 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	91 ECTS	91 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	48 ECTS	48 ECTS

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione

Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione częściowo

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku ekonomia są zgodne ze strategią rozwoju Uczelni zawartą w dokumencie pt. *Strategia Rozwoju Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku do 2020 roku – z perspektywą do 2025 roku*. Uwzględniają także założenia polityki jakości kształcenia sformułowanej w Zarządzeniu nr 12/20019 Rektora Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie zmiany Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku. Koncepcja kształcenia na kierunku ekonomia wpisuje się w szczególności w cele strategiczne takie jak jakość, rozwój, innowacje i umiędzynarodowienie, które są odzwierciedlone w realizowanych programach studiów i prowadzą do wyposażenia absolwentów w wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne na współczesnym rynku pracy i w życiu społecznym, stosownie do wymagań zrównoważonej gospodarki opartej na wiedzy w otoczeniu globalnym.

Uczelnia określiła koncepcję i cele kształcenia na kierunku w zależności od poziomu studiów. Na studiach licencjackich celem jest przekazanie studentom kompleksowej wiedzy ekonomicznej niezbędnej do wykonywania zawodu ekonomisty, który będzie rozumiał złożoność warunków gospodarowania i posiadał kompetencje wynikające z połączenia wiedzy i umiejętności z zakresu ekonomii, finansów oraz z obszarów komplementarnych m.in. z zarządzania, matematyki, statystyki, pozwalające na rozpoznawanie, diagnozowanie i rozwiązywanie problemów ekonomicznych. Absolwent będzie wyposażony także w praktyczne umiejętności założenia i poprowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz będzie przygotowany do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach, instytucjach finansowych czy jednostkach administracji państwowej i samorządowej. Absolwent będzie posiadał również umiejętności wykorzystywania w swojej pracy nowoczesnych technologii oraz posługiwał się językiem obcym branżowym. Z kolei na studiach II stopnia cele kształcenia nakierowane

są na nabycie kompetencji menedżerskich oraz umiejętności związanych z projektowaniem procesów gospodarczych, planowaniem rozwoju firmy, efektywnym gospodarowaniem wiedzą i zasobami ludzkimi. Oprócz pogłębionej wiedzy z zakresu ekonomii, finansów absolwent jest wyposażany m.in. w umiejętności wykorzystania instrumentów analizy zjawisk ekonomicznych i finansowych oraz umiejętności budowania innowacyjnych przewag konkurencyjnych. Uczelnia sformułowała również cele szczegółowe kształcenia w zależności od oferowanej specjalności. W programie studiów I stopnia zaplanowano trzy specjalności: (1) ekonomia dla menedżerów, (2) rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych, (3) ekonomika transportu i logistyki, z kolei w programie studiów II stopnia oferowanych jest 6 specjalności: (1) ekonomia dla menedżerów, (2) rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych, (3) BHP Business Partner, (4) ekonomika transportu i logistyki, (5) Data science w ekonomii, (6) International economics and business management. I tak przykładowo dla uruchomionej w tym roku akademickim na studiach licencjackich specjalności rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych celem kształcenia jest przekazanie studentom praktycznej wiedzy i umiejętności z zakresu rachunkowości i finansów oraz przygotowanie ich do prowadzenia ewidencji księgowej, dokumentacji kadrowej i płacowej, rozliczeń podatkowych, doboru odpowiednich źródeł finansowania działalności podmiotów gospodarczych. Absolwenci tej specjalności będą przygotowani w szczególności do pracy w działach księgowych, płac oraz mogą założyć własne przedsiębiorstwo i prowadzić działalność gospodarczą na własny rachunek. Jako przykład celów szczegółowych na studiach drugiego stopnia można wskazać specjalność Data science w ekonomii, po ukończeniu której absolwenci będą przygotowani m.in. do analizy dużych baz danych, które mają służyć do wnioskowania i podejmowania decyzji zarządczych.

Studia na ocenianym kierunku przyporządkowano do dyscypliny wiodącej ekonomia i finanse w 88% na studiach I stopnia i 87% na studiach II stopnia. Dyscypliną uzupełniającą są nauki o zarządzaniu i jakości. Takie proporcje przyporządkowania do dyscyplin właściwie odzwierciedlają koncepcję i cele kształcenia.

Prowadzony w Uczelni kierunek ekonomia w swoim założeniu zorientowany jest na przygotowanie wyspecjalizowanej kadry ekonomistów oraz specjalistów ds. finansowych dla różnych podmiotów gospodarczych, instytucji i jednostek niekomercyjnych funkcjonujących w najbliższym otoczeniu regionalnym. Uczelnia wykazała wpływ interesariuszy zewnętrznych, skupionych w Radzie Gospodarczej na koncepcje i cele kształcenia na ocenianym kierunku. Pracodawcy skupieni w tym gremium wskazywali m.in. na potrzeby wykształcenia umiejętności strategicznego przywództwa, czy też myślenia projektowego, a wśród kompetencji twardych wskazywano na kompetencje zaawansowane księgowe, podatkowe i raportowania finansowego. Stąd w programach studiów na kierunku, zarówno na I-szym jak i II-gim stopniu studiów jest uruchamiana specjalność rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych. Z kolei w oparciu o analizy raportów badań branżowych czy też dotyczących bilansu kapitału ludzkiego (np. Barometr Zawodów, czy raport „Branża Nowoczesnych Usług Biznesowych. Branżowy Bilans Kapitału Ludzkiego”, PARP), zidentyfikowano nowe kompetencje potrzebne na rynku pracy w sektorze ekonomicznym, w tym zapotrzebowanie na specjalistów z zakresu nowoczesnych technologii i analizy danych. W związku z tym program studiów został wzbogacony o kompetencje z tych obszarów i wprowadzenie specjalności Data Science w ekonomii, czy BHP Business Partner. Z kolei w związku ze zdiagnozowanymi potrzebami rynku pracy na specjalistyczną wiedzę dotyczącą funkcjonowania gospodarki i rynków finansowych w wymiarze międzynarodowym zaproponowano specjalność International economics and business management (nie była do tej pory uruchomiona ze względu na nikłe zainteresowanie kandydatów na studia). Uczelnia podkreśla także, że oferowany program studiów pozwala na nabycie przez studentów tzw.

kompetencji przyszłości, o czym świadczą sformułowane i realizowane efekty uczenia się z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych, takie jak współpraca, budowanie postaw przedsiębiorczych, komunikacja, ale także z zakresu kompetencji poznawczych, jak: myślenie krytyczne, kreatywność, myślenie projektowe.

W koncepcji kształcenia nie uwzględniono prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jednak w kontekście zebranych doświadczeń Uczelni w czasie pandemii, formy te wykorzystywane są do komunikowania się w postaci narzędzi wspomagających proces dydaktyczny.

Studia na kierunku ekonomia I oraz II stopnia mają profil praktyczny. Dla każdego stopnia studiów zostały opracowane efekty kierunkowe. Dla studiów I stopnia opracowano 18 kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 12 w zakresie umiejętności i 4 w zakresie kompetencji społecznych. Natomiast dla studiów II stopnia 13 kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 10 w zakresie umiejętności i 5 w zakresie kompetencji społecznych.

Kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem praktycznym, nie stwierdzono tutaj żadnych nieprawidłowości. Efekty zostały odniesione do charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6.-7. Polskiej Ramy Kwalifikacji, odpowiednio efekty uczenia się na studiach I stopnia – 6. poziom, a efekty uczenia się na studiach II stopnia – 7. poziom (PRK).

Po dokonaniu analizy efektów kierunkowych na studiach I i II stopnia stwierdzono, że efekty posiadają odpowiednią głębię i zakres wiedzy nabywanej w procesie uczenia się. Stwierdzono ponadto, że efekty uczenia się dla studiów I i II stopnia są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości.

Przeprowadzona analiza matrycy efektów uczenia pozwoliła zauważyć, że zarówno dla studiów I, jak i II stopnia do wszystkich efektów uczenia się kierunkowych zostały przyporządkowane efekty uczenia się z poszczególnych przedmiotów.

W trakcie analizy efektów uczenia się sformułowanych na wizytowanym kierunku studiów I i II stopnia ustalono, że nie zawierają one odniesienia do następujących deskryptorów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6.-7. Polskiej Ramy Kwalifikacji tj:

Studia I stopnia

Umiejętności: potrafi

P6S_UK - brać udział w debacie - przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich;

P6S_UW - wykorzystywać posiadaną wiedzę

- formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez:

- właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji,

- dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych;

Studia II stopnia

Umiejętności: potrafi

P7S_UK - prowadzić debatę;

PS7_UW - formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi;

P7S_UW wykorzystywać posiadaną wiedzę:

- formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez:
- właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji,
- dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych,
- przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi;

W trakcie analizy ustalono również, że jedną ze specjalności oferowanych przez Uczelnię na studiach II stopnia, jest specjalność prowadzona w języku angielskim INTERNATIONAL ECONOMICS AND BUSINESS MANAGEMENT. Niestety żaden ze sformułowanych kierunkowych efektów uczenia się dla studiów II stopnia nie odnosił się bezpośrednio do tej specjalności i nie został sformułowany w języku angielskim. Kierunkowe efekty uczenia się sformułowane na studiach I i II stopnia są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości, do których kierunek jest przyporządkowany, a także stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej bądź gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku studiów ekonomia.

Przeprowadzona analiza kierunkowych efektów uczenia się na wizytowanym kierunku studiów pozwoliła stwierdzić, że efekty te uwzględniają w szczególności umiejętności praktyczne, komunikowania się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności zawodowej właściwej dla kierunku ekonomia.

Efekty uczenia się na kierunku ekonomia I oraz II stopnia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji i są możliwe do osiągnięcia.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się dostosowanie treści efektów uczenia się do charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomie 6 (studia pierwszego stopnia) i na poziomie 7 (studia drugiego stopnia) Polskiej Ramy Kwalifikacji;	Uczelnia dokonała korekt w treści efektów uczenia się w taki sposób, aby dostosować je do charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomie 6 (studia pierwszego stopnia) i 7 (studia drugiego stopnia) Polskiej Ramy Kwalifikacji (uchwały Senatu nr 11-12/2023 z dnia 29.06.2022 r.) Skorygowane efekty uczenia się uwzględniają: na studiach pierwszego stopnia charakterystykę opisową P6S_UW (efekty 1E_U01 do	Zalecenie zrealizowane

		1E_U06); na studiach drugiego stopnia charakterystykę opisową P7S5_UW (2E_U01 do 2E_U05 oraz 2E_U07). Coroczna analiza programów studiów i efektów uczenia udokumentowana sprawozdaniami z realizacji efektów uczenia, protokołami ze spotkań UZJK, skutkowałą dalszymi korektami efektów uczenia, na studiach II stopnia zmianie uległa treść efektu dotyczącego umiejętności (2E_U03), dodano zapis „umiejętności uwzględniające przystosowanie istniejących lub opracowywanie nowych metod i narzędzi”, (uchwała senatu nr 14/2023 z dnia 27.06.2023 r.)	
2.	Zaleca się podjęcie systemowych działań projakościowych, które wyeliminują w przyszłości wystąpienie uchybień będących podstawą obniżenia oceny kryterium 1.	Po wizytacji położono większy nacisk na analizę otrzymywanych informacji i ich miarodajność poprzez modyfikację corocznego sprawozdania z realizacji efektów uczenia. Wprowadzono w ramach udoskonalania coroczne szkolenia i konsultacje dotyczące sporządzania sylabusów, oraz spotkania zespołów w celu kompleksowego spojrzenia na prezentowane treści programowe. Wdrożono dalsze prace nad udoskonaleniem USZJK, czego efektem są zatwierdzone zarządzeniem nr 28/2023 zmiany dotyczące wprowadzenia narzędzi pozwalających na monitorowanie i doskonalenie Systemu Jakości Kształcenia w formie ankiet, hospitacji, ocen kadry dydaktycznej, spotkań i innych analiz), umożliwiającymi bardziej efektywną i miarodajną analizę. Określono przy tym cele podejmowanych działań, terminy ich stosowania i wyznaczono osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie i opracowanie wyników.	Zalecenie zrealizowano

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1¹ (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia na wizytowanym kierunku są zgodne ze strategią uczelni oraz polityką jakości oraz mieszczą się w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Przedstawione założenia programowe uwzględniają postęp w obszarach działalności gospodarczej właściwych dla kierunku ekonomia i są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Koncepcja i cele kształcenia podlegają monitorowaniu i modyfikacjom pod wpływem sygnałów płynących od interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia, są odpowiednie dla profilu praktycznego i poziomu studiów. Ponadto efekty uczenia się są zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości, do których kierunek został przyporządkowany, a także ze stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej bądź gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku studiów ekonomia. W trakcie wizytacji stwierdzono pewne nieprawidłowości.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości będące podstawą obniżenia oceny:

1. Kierunkowe efekty uczenia się sformułowane dla studiów I i II stopnia na kierunku ekonomia nie zawierają odniesienia do następujących deskryptorów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6.-7. Polskiej Ramy Kwalifikacji tj:

Studia I stopnia

Umiejętności: potrafi

P6S_UK - brać udział w debacie - przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich;

P6S_UW - wykorzystywać posiadaną wiedzę:

- formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez;
- właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji,
- dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych;

Studia II stopnia

Umiejętności: potrafi

P7S_UK - prowadzić debatę;

PS7_UW - formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi;

P7S_UW wykorzystywać posiadaną wiedzę:

---

¹W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

- formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez:
  - właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji,
  - dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych;
  - przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi;
2. Kierunkowe efekty uczenia się sformułowane dla studiów II stopnia na kierunku ekonomia nie zawierają odniesienia do specjalności oferowanej na studiach II stopnia prowadzonej w języku angielskim INTERNATIONAL ECONOMICS AND BUSINESS MANAGEMENT. Żaden ze sformułowanych kierunkowych efektów uczenia się dla studiów II stopnia nie odnosił się bezpośrednio do tej specjalności i nie został sformułowany w języku angielskim.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

1. Zaleca się dostosowanie treści efektów uczenia się do charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomie 6. (studia pierwszego stopnia) i na poziomie 7. (studia drugiego stopnia) Polskiej Ramy Kwalifikacji (kategoria charakterystyki efektów uczenia się: Umiejętności: potrafi):

Studia I stopnia

P6S_UK - brać udział w debacie - przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich;

P6S_UW - wykorzystywać posiadaną wiedzę:

- formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez:
- właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji,
- dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych;

Studia II stopnia

P7S_UK - prowadzić debatę;

PS7_UW - formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi;

P7S_UW wykorzystywać posiadaną wiedzę:

- formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez:
- właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji,

- dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych,
  - przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi;
2. Zaleca się modyfikację treści efektów uczenia się sformułowanych dla studiów II stopnia, tak aby zawierały odniesienie do oferowanej specjalności w języku angielskim INTERNATIONAL ECONOMICS AND BUSINESS MANAGEMENT.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe na studiach I i II stopnia są dostosowane do koncepcji kształcenia, sylwetki absolwenta i zostały podporządkowane realizacji podstawowego celu kształcenia studentów w Uczelni, jakim jest kompleksowość w zakresie kształcenia ekonomisty, który będzie rozumiał złożoność warunków gospodarowania i posiadał kompetencje uniwersalne oraz będzie przygotowany do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach, instytucjach finansowych czy jednostkach administracji państwowej i samorządowej.

Treści programowe na studiach I i II stopnia są realizowane realizowany jest na podstawie programów zatwierdzonych Uchwałami Senatu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku.

-dla studiów I stopnia:

Uchwała nr 13/2023 z 27.06.2023 r. – obowiązuje cykl od roku akad. 2023/2024;

Uchwała nr 11/2022 z 29.06.2022 r. – od roku akad. 2022/2023;

-dla studiów II stopnia:

Uchwała nr 14/2023 z 27.06.2023 r. –od roku akad. 2023/2024;

Uchwała nr 12/2022 z 29.06.2022 r. – od roku akad. 2022/2023;

Treści programowe przewidziane programem studiów na kierunku Ekonomii I i II stopnia są spójne z obecną koncepcją kształcenia i celami kształcenia. Realizowane są ramach grup zajęć (modułów). Na studiach I stopnia realizowane są to następujące moduły: Przedmioty kształcenia ogólnego (st. 154 godz./nst. 74 godz./ 11 ECTS); Przedmioty podstawowe (st. 435 godz./ 203 godz./54 ECTS); Przedmioty kierunkowe (st. 195 godz./ 91 godz./ 20 ECTS); Przedmioty specjalnościowe (st. 675-705 godz./nst. 315-329 godz./ 44 ECTS); Lektoraty z języków obcych (st. 120 godz./nst. 56/ 6 ECTS); Wychowanie fizyczne (st. 60 godz.); Seminarium dyplomowe (st. 60 godz./ 32 godz./ 15 ECTS); Praktyki studenckie (st. 750 godz./ nst. 750 godz./ 30 ECTS); Ogółem st. 2449-2479 godz./ 1521-1535 godz./ 180 ECTS.

Natomiast na studiach II stopnia na kierunku ekonomia realizowane są następujące moduły: Przedmioty podstawowe (st. 210 godz./nst. 98 godz./ 31 ECTS); Przedmioty kierunkowe (st. 165 godz./ nst. 77 godz./ 26 ECTS); Przedmioty specjalnościowe (st. 420-450 godz./nst. 196-210, 28 ECTS; Seminarium magisterskie (st. 60 godz./nst. 32 godz./ 20 ECTS); Praktyki studenckie (st. 375 godz./nst. 375 godz./ 15 ECTS). Ogółem (st. 1230-1260 godz./nst. 778-792 godz./ 120 ECTS).

W trakcie wizytacji kierunku ekonomia ZO PKA stwierdził, że treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają wiedzę i jej zastosowania w zakresie dyscyplin ekonomia i finanse oraz na nauki o zarządzaniu i jakości, do których kierunek jest przyporządkowany, normy i zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej bądź gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku ekonomia.

Ponadto należy uznać, że treści programowe na studiach I i II stopnia są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się.

Studia I stopnia w WSE prowadzone są w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Studia I stopnia trwają 6 semestrów, a łączny nakład pracy studenta, konieczny do ukończenia studiów, wyrażony w liczbie punktów ECTS wynosi 180 (każdy semestr po 30 punktów ECTS, a rok 60 punktów ECTS). W każdym semestrze, jak i roku, w planie studiów przewidziano jednakowy rozkład punktów ECTS. Na studiach I stopnia prowadzone są następujące specjalności: rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych; ekonomia dla menedżerów; ekonomika transportu i logistyki.

Program studiów stacjonarnych I stopnia obejmuje 1699-1729 godzin realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich, którym przypisano 111 punktów ECTS. W planie studiów przewidziano również 6 miesięcy praktyk zawodowych (750 godzin/30 ECTS). Natomiast na studiach I stopnia niestacjonarnych realizowane jest 771-785 godzin z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich, którym przypisano 75 punktów ECTS oraz 6 miesięcy praktyk zawodowych (750 godzin/30 ECTS).

Studia II stopnia trwają 4 semestry, a łączny nakład pracy studenta, konieczny do ukończenia studiów, wyrażony w liczbie punktów ECTS wynosi 120 (każdy semestr po 30 punktów ECTS, a rok 60 punktów ECTS). Na studiach II stopnia prowadzone są następujące specjalności: ekonomia dla menedżerów; rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych; ekonomika transportu i logistyki; BHP Business Partner; Data Science w ekonomii oraz International Economics and Business Management (specjalność prowadzona w języku angielskim).

Program studiów stacjonarnych II stopnia obejmuje realizację 855-885 godzin z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich, którym przypisano 67 punktów ECTS oraz 3 miesięczną praktykę zawodową (375 godzin/15 ECTS). Natomiast na studiach II stopnia niestacjonarnych realizowane jest 403-417 godzin z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich, którym przypisano 50 punktów ECTS oraz 3 miesięczna praktyka zawodowa (375 godzin/15 ECTS). WSE obecnie realizuje studia II stopnia jedynie w formie niestacjonarnej.

Oznacza to, że Uczelnia spełnia wymogi prawne na studiach stacjonarnych dotyczące uzyskania przez studentów wymaganej liczby punktów ECTS uzyskiwanych w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia.

Uczelnia w raporcie samooceny wskazała, że realizacja 1 punktu ECTS wymaga co najmniej 25 godzin nakładu pracy studenta. Po szczegółowej analizie kart przedmiotów stwierdzono, że generalnie założenie to jest spełnione. Jednak w kilku przypadkach stwierdzono występowanie nieprawidłowości w przypisaniu nakładu pracy studenta do 1 punktu ECTS:

Studia I stopnia stacjonarne

- *Prawo podatkowe*, wykład konwersatoryjny, 30 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS

Studia I stopnia niestacjonarne

- *Systemy informacyjne w organizacji*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS

Studia II stopnia niestacjonarne

- *Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych*, wykład konwersatoryjny 21 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 11 godzin tj. 0,9 ECTS.
- *Rynek kapitałowy i finansowy*, wykład 21 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 23 godziny tj. 1 ECTS

- *Gospodarowanie kapitałem ludzkimi*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS
- *Informatyczne systemy rachunkowości*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Ekonomika podatkowa*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Zarządzanie finansami podmiotów gospodarczych*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Zarządzanie podatkami*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 14 godziny tj. 1 ECTS.
- *Efektywność inwestycji*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Role i umiejętności kierownicze*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Efektywność inwestycji*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.

W trakcie analizy szczegółowej kart przedmiotów na studiach I i II stopnia stwierdzono, iż w przypadku niektórych przedmiotów zalecana literatura podstawowa z którą ma zapoznać się student w ramach zajęć jest przestarzała, nie jest wskazana w ogóle przez wykładowcę, bądź też zalecana literatura podstawowa jest zbyt liczna. W przypadku następujących przedmiotów stwierdzono występowanie tych nieprawidłowości:

Studia I stopnia niestacjonarne

- *Język angielski* – brak literatury podstawowej w karcie przedmiotu,
- *Historia gospodarcza* – literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Statystyka opisowa* - literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Polityka społeczna* – zbyt dużo pozycji zalecanej literatury podstawowej (10 pozycji),
- *Planowanie strategiczne* - zbyt dużo pozycji zalecanej literatury podstawowej (12 pozycji),
- *Zarządzanie zasobami ludzkimi* - zbyt dużo pozycji zalecanej literatury podstawowej (10 pozycji),
- *Sprawozdawczość finansowa* - literatura podstawowa jest przestarzała.

Studia II stopnia niestacjonarne

- *Wnioskowanie statystyczne* - literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Ekometria i prognozowanie procesów ekonomicznych* - literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Ekonomia matematyczna* - literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Rachunkowość zarządcza* - literatura podstawowa jest przestarzała.

Ponadto ZO PKA stwierdził, że w przypadku określania nakładu pracy studenta potrzebnego do realizacji 1 punktu ECTS (25-30 godzin) występują nieprawidłowości polegające na tym, iż w niektórych przedmiotach Uczelnia do „godzin kontaktowych” zalicza konsultacje, zaś w innych przedmiotach konsultacje nie są uznawane za „godziny kontaktowe” i nie znajduje to jakiegokolwiek uzasadnienia w kartach przedmiotu. Przykład takiego podejścia Uczelni do określania nakładu pracy studenta przedstawiono poniżej.

A/ Konsultacje przyjęte jako „godziny kontaktowe”

<i>Ekonomia menadżerska (studia II stopnia, niestacjonarne)</i>		
Punkty ECTS = 5		
	Rodzaj aktywności	Liczba godzin:
	Udział w zajęciach	14

Bilans nakładu pracy studenta	Udział w konsultacjach	20	
	Przygotowanie do zajęć	51	
	Przygotowanie prac domowych	40	
Wskaźniki ilościowe	Nakład pracy studenta związany z zajęciami	Liczba godzin	Punkty ECTS
	wymagającymi bezpośredniego udziału nauczyciela:	34	1,3
	o charakterze praktycznym	75	3,0

B/ Konsultacje przyjęte jako „godziny niekontaktowe”

Prawo podatkowe (studia I stopnia, niestacjonarne)			
Punkty ECTS = 2			
Bilans nakładu pracy studenta	Rodzaj aktywności	Liczba godzin:	
	Wykład konwersatoryjny	30	
	Konsultacje	5	
	Przygotowanie do zajęć, praca z literaturą przedmiotu	15	
Wskaźniki ilościowe	Nakład pracy studenta związany z zajęciami	Liczba godzin	Punkty ECTS
	wymagającymi bezpośredniego udziału nauczyciela:	24	1
	o charakterze praktycznym	50	2

W trakcie wizytacji stwierdzono, że Uczelnia może zaliczać konsultacje jako godziny realizowane w bezpośrednim kontakcie nauczycieli akademickich ze studentami, ponieważ konsultacjom zostały przypisane w kartach przedmiotu m.in. wymiar godzinowy, treści merytoryczne przedmiotu, efekty uczenia się oraz niezbędna literatura podstawowa.

W procesie dydaktycznym realizowanym w WSE stosowane są tradycyjne dla szkół rodzaje zajęć dydaktycznych, czyli wykłady, wykłady konwersatoryjne, ćwiczenia, lektoraty, zajęcia laboratoryjne, seminaria dyplomowe/magisterskie). Generalnie można przyjąć, że metody te sprzyjają aktywizacji studentów i realizacji zakładanych efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, przygotowując absolwentów do pracy zawodowej. Osiągnięcie tych efektów gwarantuje przewaga ćwiczeń i wykładów konwersatoryjnych nad wykładami, co jest zasadne dla kształcenia na praktycznym profilu studiów. Na studiach I stopnia proporcje te kształtują się 29% dla wykładów i 71% dla pozostałych form kształcenia. Natomiast na studiach II stopnia proporcje te kształtują się 21% dla wykładów i 79% dla pozostałych form kształcenia.

W trakcie wizytacji ZO PKA dostrzegł jednak konieczność modyfikacji planu studiów, ze względu na dużą liczbę zajęć (np. studia I stopnia: Marketing, Statystyka opisowa; studia II stopnia: Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych; Wnioskowanie statystyczne, Ekonomia matematyczna, Zarządzanie podatkami), w których zapisy kart przedmiotu wskazują na kształtowanie głównie umiejętności w zakresie wiedzy, z jednoczesną deprecjacją kształtowania umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. Tymczasem przeprowadzona wizytacja na kierunku studiów ekonomia wykazała, że przedmioty prowadzone są jako wykłady konwersatoryjne, ale treści realizowane są w sposób praktyczny i uwzględniają rozwiązywanie problemów praktycznych, o czym świadczą niektóre formy prac etapowych (Marketing), informacje pozyskane od studentów (Statystyka opisowa) oraz hospitacje zajęć przeprowadzone w trakcie hospitacji (Zarządzanie podatkami). W związku z tym ZO

PKA zaleca aby dokonać modyfikacji planu studiów I i II stopnia i wprowadzić do programu formy praktyczne zajęć np. ćwiczenia, laboratoria, projekty, warsztaty oprócz wykładowych konwersatoryjne. Należy również poprawić zapisy w kartach przedmiotów i uwidocznic w nich efekty związane z umiejętnościami i kompetencjami społecznymi, ponieważ dominują w nich efekty wiedzy.

W planie studiów I i II stopnia przewidziano przedmioty kształtujące umiejętności praktyczne. Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne na studiach I stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) wynosi 132 ECTS (tj. 73% ogółu punktów ECTS), zaś na studiach II stopnia wynosi 91 punktów ECTS (76% ogółu punktów ECTS). W trakcie analizy wykazu przedmiotów, stwierdzono, że niektóre przedmioty, które Uczelnia zaliczyła do przedmiotów kształtujących umiejętności praktyczne, nie posiadają aspektu kształtującego umiejętności praktyczne, co wynika z analizy kart tych przedmiotów. Do przedmiotów tych zaliczyć można na studiach I stopnia:

- Międzynarodowe stosunki gospodarcze (wykład 5 ECTS, egzamin pisemny),
- Etyka biznesu (wykład konwersatoryjny 2 ECTS, zaliczenie pisemna praca lub egzamin ustny).

Natomiast na studiach II stopnia do przedmiotów tych zaliczyć można:

- Makroekonomia (Wykład = 14 godzin, ćwiczenia = 7 godzin, 6 ECTS).

Jednak nawet po odliczeniu przedmiotów co do których istnieją zastrzeżenia czy kształtują one umiejętności praktyczne na studiach I i II stopnia, Uczelnia w pełni spełnia wymogi prawne o których jest mowa w §3 ust. 5 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów. ZO PKA rekomenduje jednak, dokonanie przeglądu i weryfikację grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne na studiach I i II stopnia na kierunku ekonomia.

Analiza planów studiów I i II stopnia oraz kart przedmiotów pozwala stwierdzić, że sekwencja zajęć (grup zajęć) jest prawidłowa i spójna. Ułożenie treści programowych zostało przeprowadzone zgodnie z zasadą „od ogółu do szczegółu”. W pierwszej kolejności studenci nabywają wiedzę ogólną a następnie wiedzę specjalistyczną. Kolejność realizacji poszczególnych zajęć jest prawidłowa i pozwala na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

W planie studiów (stacjonarnych i niestacjonarnych) I i II stopnia przewidziano zajęcia do wyboru, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie. W planie studiów I stopnia zajęciom do wyboru przypisano 59 punktów ECTS (tj. 33% ogółu punktów ECTS), zaś na studiach II stopnia zajęciom do wyboru przypisano 48 punktów ECTS (tj. 40% ogółu punktów ECTS). Na studiach I stopnia katalog przedmiotów do wyboru realizowanych w latach 2020-2024 był następujący: Komunikacja interpersonalna i autoprezentacja, Podatki i opłaty lokalne, Ekonomiczne podstawy rynku nieruchomości, E-biznes, Instrumenty pochodne Wystąpienia publiczne, Prawne aspekty prowadzenia dokumentacji pracowniczej, Konkurencyjność przedsiębiorstw, Europejskie i międzynarodowe prawo pracy, Współczesne modele biznesu, Planowanie finansowe w JST. Natomiast na studiach II stopnia przedmioty do wyboru realizowane w cyklu kształcenia są następujące: Obsługa systemu finansowo-księgowego SFINKS, Współpraca z mediami, Harmonizacja podatkowa w Unii Europejskiej, Komunikowanie się w organizacji, Wystąpienia publiczne.

W programie studiów stacjonarnych I stopnia ujęte zostały zajęcia z języka obcego do wyboru wymiarze 120 godzin, zaś na studiach niestacjonarnych w wymiarze 56 godzin. Natomiast na studiach II stopnia niestacjonarnych zaplanowano do realizacji zajęcia z języka obcego (Angielski w biznesie) w wymiarze 14 godzin. Ponadto studenci na studiach II stopnia mają możliwość wyboru specjalności w języku angielskim (INTERNATIONAL ECONOMICS AND BUSINESS MANAGEMENT, w wymiarze 154 godzin).

Uczelnia w programie studiów I i II stopnia nie oferuje zajęć z dziedziny nauk humanistycznych w wymiarze 5 punktów ECTS. Zatem Uczelnia nie spełnia wymogów ustawowych w tym zakresie. W

związku z tym ZO PKA zaleca wprowadzenie do planu studiów I i II stopnia zajęć z dziedziny nauk humanistycznych w wymiarze 5 punktów ECTS.

Na wizytowanym kierunku studiów I i II stopnia nie są prowadzone zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Uczelnia w celu utrwalenia lub rozszerzenia wiedzy studentów wykorzystuje platformę Moodle, na której wykładowcy umieszczają prezentacje z zajęć, materiały uzupełniające do realizowanych zajęć, i inne dodatkowe zadania utrwalające wiedzę.

W procesie dydaktycznym realizowanym w WSE stosowane są tradycyjne dla szkół wyższych rodzaje zajęć dydaktycznych (wykłady, wykłady konwersatoryjne, ćwiczenia, lektoraty, zajęcia laboratoryjne, seminaria dyplomowe/magisterskie). Można przyjąć, że oferowane formy kształcenia sprzyjają aktywizacji studentów i realizacji zakładanych efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, przygotowując absolwentów do pracy zawodowej. Osiągnięcie tych efektów gwarantuje przewaga ćwiczeń i wykładów konwersatoryjnych nad wykładami. Na studiach I stopnia proporcje te kształtują się 29% dla wykładów i 71% dla pozostałych form kształcenia. Na studiach II stopnia proporcje te kształtują się 21% dla wykładów i 79% dla pozostałych form kształcenia.

Liczebność grup ćwiczeniowych, laboratoryjnych i lektoratów nie przekracza 24 osób na studiach stacjonarnych i 30 na studiach niestacjonarnych. Grupy seminaryjne liczą zarówno na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych max. 15 osób, średnia ilość studentów w grupie seminaryjnej to 8 osób. W przypadku wykładów i wykładów konwersatoryjnych grupy liczą na studiach stacjonarnych do 25 osób, a na studiach niestacjonarnych 30.

Wskazany zestaw form zajęć i ich udział w ogólnej liczbie godzin zajęć pozwala, zarówno na studiach I i II stopnia, stacjonarnych i niestacjonarnych, na osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się.

Metody kształcenia stosowane na studiach I i II stopnia nastawione są zarówno na aktywizowanie studentów w czasie zajęć dydaktycznych, jak i samodzielne uczenie się.

Wykłady mają głównie charakter wykładów informacyjnych (konwencjonalnych), problemowych, a także konwersatoryjnych z wykorzystaniem technik multimedialnych. Na pozostałych formach zajęć takich jak ćwiczenia, laboratoria, lektoraty czy seminaria stosuje się między innymi rozwiązywanie zadań podczas zajęć i w domu, rozwiązywanie i przedstawianie na zajęciach studiów przypadków, dyskusje, wykorzystanie dostępnych aplikacji (np. 4futures.eu), metody forsightowe, przygotowywanie raportów z badań, wykorzystanie Business Model Canvas, elementy design thinking, planowanie i realizacja projektów (indywidualnych i zespołowych), wygłaszanie przez studentów prezentacji z wykorzystaniem narzędzi IT, przygotowywanie prac zaliczeniowych. Przedstawione przez Uczelnię prace etapowe (Prawo i rozliczenia podatkowe, Controlling, Public relations, Przykładowy raport z 4futures, Wykorzystanie Modelu Business Canvas) pozwala stwierdzić, że metody kształcenia są odpowiednie.

Przekazywanie wiedzy i kształtowanie umiejętności realizowane jest z wykorzystaniem odpowiednich środków i narzędzi dydaktycznych takich jak: projektory multimedialne i sprzęt komputerowy wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem (m.in. Rewizor GT, Subiekt GT, Gratyfikant GT, SFINKS). Proces dydaktyczny wspomagany jest przez platformę Moodle i MS Teams.

Metody kształcenia stosowane w zakresie języka obcego (m.in. ćwiczenia konwersatoryjne, praca indywidualna i praca w grupach, prace pisemne, dyskusje nad tekstem oraz analiza form gramatycznych, gry i zabawy, krótkie formy teatralne, projekty: plakaty, albumy, gazetki, wystawy, wystąpienia publiczne, prezentacje, pisanie dłuższych form wypowiedzi np. e-mail, CV, podanie o pracę) nastawione są na osiągnięcie kompetencji językowych na określonym poziomie. Na studiach I

stopnia pozwalają na uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2, zaś na studiach II stopnia na poziomie B2+.

Kształcenie na wizytowanym kierunku studiów stwarza możliwości dostosowania procesu nauczania (w tym również metod dydaktycznych) do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym studentów z niepełnosprawnością.

Indywidualizacja procesu kształcenia dla wybranych potrzeb grupowych opiera się głównie na indywidualnej organizacji studiów (IOS) oraz na realizacji indywidualnego planu studiów i programu kształcenia. IOS jest przyznawana przez Prorektor ds. studenckich w szczególnych sytuacjach, na pisemny wniosek studenta wraz z uzasadnieniem. Indywidualizację kształcenia stosuje się dla studentów np. studiujących równocześnie na dwóch uczelniach oraz dla studentów, którzy wykazują uzasadnioną, losową potrzebę takiego studiowania. Szczególnie jednak z możliwości studiowania według IOS mogą korzystać studenci będący osobami z niepełnosprawnościami.

Indywidualny plan studiów i program kształcenia, polega na zamianie kolejności realizowania niektórych przedmiotów, w obowiązującym programie studiów oraz na indywidualnej organizacji studiów. Student ma możliwość studiowania przedmiotów ponadprogramowych realizowanych na innych kierunkach. O przyznaniu indywidualnego planu i programu kształcenia decyduje Prorektor ds. studenckich. Może ubiegać się o niego student pragnący poszerzyć wiedzę o dodatkowe przedmioty. Natomiast studenci z niepełnosprawnościami w ramach dostosowań do ich indywidualnych potrzeb, mogą skorzystać z:

- Adaptacji procesu studiowania. Polega ona na dostosowaniu formy weryfikacji wiedzy egzaminów i zaliczeń – wydłużenie czasu trwania, zmiana formy oraz zmiana miejsca. Wykorzystanie alternatywnych form zajęć wychowania fizycznego oraz języka obcego. Ta forma daje również studentom możliwość skorzystania z dostosowanych materiałów dydaktycznych.
- Indywidualnej organizacji studiów. Jest to forma dostosowania polegająca na specjalnym trybie organizacji zajęć. Skierowana jest do studentów, którym aktualna sytuacja zdrowotna uniemożliwia kontynuowanie toku studiów na zasadach ogólnych.
- Doradztwa indywidualnego w zakresie technologii wspierających.
- Pomocy Lidera Asystenta z ASD. Wsparcie dotyczy głównie zagadnień związanych z procesem studiowania np.: wsparcie w kontaktach z pracownikami naukowymi, dydaktycznymi oraz administracyjnymi Uczelni.

Studenci cudzoziemcy mają możliwość skorzystania z dostosowania procesu kształcenia poprzez wspomaganie uczenia. Część zajęć może być prowadzona w języku obcym przez dydaktyków dysponujących znajomością tego języka lub wspomagana przez tzw. asystentów-studentów. Dodatkowo zgodnie z zapotrzebowaniem na Uczelni prowadzony jest dla studentów obcokrajowców kurs języka polskiego.

Integralną częścią procesu kształcenia na kierunku Ekonomia i przygotowania do pracy zawodowej jest studencka praktyka zawodowa. Szczegóły odbywania praktyk – ich wymiar, czas trwania, zakres, osiągnięte efekty uczenia się, przyznane punkty ECTS – określa program kształcenia dla danego kierunku studiów. Zgodnie z programem studiów do odbycia studenckiej praktyki zawodowej zobowiązani są studenci kierunku Ekonomia studiów I stopnia (750 h/30 ECTS) i studenci studiów II stopnia (375 h/15 ECTS).

Praktyki zawodowe są jednym z kluczowych elementów w procesie kształcenia na kierunku Ekonomia na WSE. Ze względu na charakter praktyczny studiów wymiar praktyk to odpowiednio 6 miesięcy dla studiów pierwszego stopnia oraz 3 miesiące dla stopnia drugiego. W zakresie uznawalności efektów

kształcenia przypisanych do praktyk, Uczelnia zastosowała się do wytycznych obowiązujących do niedawna tj. braku możliwości zaliczenia praktyk i uznania efektów kształcenia związanych z praktykami studenckim poprzez przedstawienia zaświadczenia z pracy zawodowej. Było to w pełni poprawne działanie (spełniające zalecenie sformułowane poprzez poprzedni zespół oceniający), niemniej obecnie interpretacja Ustawy pozwala na takie działanie tj. realizację praktyk poprzez pracę zawodową, w której obowiązki i wykonywane zadania są adekwatne do założonych efektów kształcenia.

Proces weryfikacji oraz przypisania miejsc praktyk jest poprawny, zapewnia możliwość walidacji oraz poprawnie zakłada systemową ocenę efektów kształcenia w obszarze praktyk zawodowych.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się zmianę części zajęć praktycznych w formie konwersatorium na formę wykładów konwersatoryjnych, w zakresie umożliwiającym osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się dotyczących wiedzy oraz w zakresie umożliwiającym zrealizowanie treści merytorycznych tych zajęć o charakterze teoretyczno-faktograficznym;	Uczelnia dokonała zmiany w programach studiów, zmieniając konwersatoria na wykłady konwersatoryjne (Uchwały Senatu nr 11 i 12 z dnia 29.06.2022; Uchwały nr 13 i 14 z dnia 27.06.2023)	Zalecenie zrealizowano
2.	Zaleca się uzasadnienie wprowadzenia do każdego rodzaju zajęć formy konsultacji poprzez przypisanie im zakładanych efektów uczenia się, treści programowych i punktów ECTS;	Konsultacje są elementem obligatoryjnym w procesie kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku, przewidują je zarówno umowy o pracę jak również umowy cywilno-prawne. Umożliwiają one prawidłową realizację programu kształcenia. Zgodnie z zaleceniami PKA wprowadzono do sylabusów część B - dotyczącą konsultacji z	Zalecenie zrealizowano

		określeniem treści programowych i zakładanych efektów uczenia wraz ze sposobami ich weryfikacji. W 2023 r. w ramach prac nad doskonaleniem jakości kształcenia w Uczelni podjęto decyzję o usunięciu konsultacji z form zajęć. Zmiany w programach studiów zostały zatwierdzone na posiedzeniu Senatu w dniu 27.06.2023 r. uchwały nr 13 i 14. Stąd też obecnie w Uczelni konsultacje traktowane są pomocniczo, w celu zapewnienia wysokiego poziomu jakości kształcenia.	
3.	Zaleca się określenie wymagań wstępnych, efektów uczenia się oraz treści programowych dla poszczególnych etapów realizacji praktyki zawodowej na studiach pierwszego i drugiego stopnia, uwzględniających progres wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów;	Uczelnia w Regulaminie praktyk (Uchwała Senatu nr 18/2022 z dnia 29 czerwca 2022 roku w sprawie przyjęcia zmian w Regulaminie odbywania praktyk zawodowych przez studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku), określiła wymagania dotyczące praktyk studenckich. Wprowadzone zostały zmiany uwzględniające wymagania wstępne jakie student musi spełnić przed rozpoczęciem praktyki studenckiej. Zróżnicowano również efekty uczenia i treści programowe na studiach I i II stopnia. Wprowadzone zmiany obejmują one również w przypadku studiów I stopnia realizację praktyki jednorazowo	Zalecenie zrealizowano
4.	Zaleca się przyjęcie zasad i warunków zaliczania aktywności zawodowej studenta na poczet praktyki zawodowej, umożliwiających weryfikację osiągnięcia przez studenta wszystkich efektów uczenia się określonych w programie	Uczelnia dostosowała się do zaleceń PKA wprowadzając zmiany w regulaminie praktyk. Zatwierdzony przez Senat uczelni 29 czerwca 2022 r. uchwałą senatu nr 18/2022 z w sprawie przyjęcia zmian w Regulaminie odbywania praktyk zawodowych przez studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku uwzględnia zmiany	Zalecenie zrealizowano

	studiów dla praktyk zawodowych	dotyczące likwidacji możliwości zaliczenia pracy zawodowej na poczet praktyki. Jediną możliwością będzie skorzystanie z instytucji potwierdzenia efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów zgodnie z obowiązującym Regulaminem potwierdzania efektów uczenia się.	

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe na studiach I i II stopnia są dostosowane do koncepcji kształcenia, sylwetki absolwenta oraz są zgodne z efektami uczenia się w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości, do których został przypisany wizytowany kierunek studiów. Harmonogram realizacji programu studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów I i II stopnia, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się, przypisanych do zajęć (lub grup zajęć) pozwala na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Formy prowadzenia zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne w zasadzie są poprawne oraz zróżnicowane i dostosowane do charakteru zajęć. Udział w programie zajęć do wyboru spełnia wymogi ustawowe. Program studiów na studiach I i II stopnia obejmuje zajęcia z języka obcego, a stosowane metody nauczania pozwalają na uzyskanie kompetencji w tym zakresie, odpowiadających poziomowi studiów. Uczelnia stosuje poprawnie przepisy wykonawcze w zakresie praktyk zawodowych, ale obecnie uzyskała możliwości korzystne dla studentów w zakresie uznawalności pracy zawodowej jako praktyk zawodowych (po weryfikacji efektów kształcenia). Systemowa weryfikacja i przebieg praktyk zapewniają możliwość skutecznego osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych do procesu. Organizacja procesu nauczania pozwala na efektywne wykorzystanie czasu na nauczanie oraz uczenie się i weryfikację efektów uczenia się. W trakcie wizytacji ZO PKA zidentyfikował pewne niedoskonałości związane z realizacją programu studiów. Spowodowało to sformułowanie zaleceń i rekomendacji, których wdrożenie w przyszłości przyczyni się do podniesienia poziomu jakości kształcenia na kierunku studiów ekonomia w WSE.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości będącą podstawą obniżenia oceny:

1. W Uczelni realizacja 1 punktu ECTS wymaga co najmniej 25 godzin nakładu pracy studenta. Po szczegółowej analizie kart przedmiotów stwierdzono, że w kilku przypadkach występują nieprawidłowości w przypisaniu nakładu pracy studenta do 1 punktu ECTS:

Studia I stopnia stacjonarne

- *Prawo podatkowe*, wykład konwersatoryjny, 30 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS

Studia I stopnia niestacjonarne

- *Systemy informacyjne w organizacji*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS

Studia II stopnia niestacjonarne

- *Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych*, wykład konwersatoryjny 21 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 11 godzin tj. 0,9 ECTS.
- *Rynek kapitałowy i finansowy*, wykład 21 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 23 godziny tj. 1 ECTS
- *Gospodarowanie kapitałem ludzkimi*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS
- *Informatyczne systemy rachunkowości*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Ekonomika podatkowa*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Zarządzanie finansami podmiotów gospodarczych*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Zarządzanie podatkami*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 14 godziny tj. 1 ECTS.
- *Efektywność inwestycji*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Role i umiejętności kierownicze*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.
- *Efektywność inwestycji*, wykład konwersatoryjny 14 godzin; nakład pracy studenta wymagający bezpośredniego udziału nauczyciela = 24 godziny tj. 1 ECTS.

2. Analiza kart przedmiotów na studiach I i II stopnia wykazała, iż w przypadku niektórych przedmiotów zalecana literatura podstawowa z którą ma zapoznać się student w ramach zajęć jest przestarzała, nie jest wskazana w ogóle przez wykładowcę, bądź też zalecana literatura podstawowa jest zbyt liczna. W przypadku następujących przedmiotów stwierdzono występowanie tych nieprawidłowości:

Studia I stopnia

- *Język angielski* – brak literatury podstawowej w karcie przedmiotu,
- *Historia gospodarcza* – literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Statystyka opisowa* - literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Polityka społeczna* – zbyt dużo pozycji zalecanej literatury podstawowej (10 pozycji),
- *Planowanie strategiczne* - zbyt dużo pozycji zalecanej literatury podstawowej (12 pozycji),
- *Zarządzanie zasobami ludzkimi* - zbyt dużo pozycji zalecanej literatury podstawowej (10 pozycji),
- *Sprawozdawczość finansowa* - literatura podstawowa jest przestarzała.

Studia II stopnia niestacjonarne

- *Wnioskowanie statystyczne* - literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych* - literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Ekonomia matematyczna* - literatura podstawowa jest przestarzała,
- *Rachunkowość zarządcza* - literatura podstawowa jest przestarzała.

3. Zapisy części kart przedmiotów (np. studia I stopnia: Marketing, Statystyka opisowa; studia II stopnia: Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych; Wnioskowanie statystyczne, Ekonomia matematyczna, Zarządzanie podatkami) wskazują, że w trakcie zajęć kształtowane są głównie umiejętności w zakresie wiedzy, z jednoczesną deprecjacją kształtowania umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. Przeprowadzona wizytacja wykazała, że przedmioty prowadzone są często jako wykłady konwersatoryjne, ale

treści realizowane są w sposób praktyczny i uwzględniają rozwiązywanie problemów praktycznych, o czym świadczą niektóre formy prac etapowych (Marketing), informacje pozyskane od studentów (Statystyka opisowa) oraz hospitacje zajęć przeprowadzone w trakcie hospitacji (Zarządzanie podatkami). W związku z tym zaleca się, aby dokonać modyfikacji planu studiów I i II stopnia i wprowadzić do programu formy praktyczne zajęć np. ćwiczenia, laboratoria, projekty, warsztaty oprócz wykładowych konwersatoryjne. Należy również poprawić zapisy w kartach przedmiotów i uwidocznić w nich efekty związane z umiejętnościami i kompetencjami społecznymi, ponieważ dominują w nich efekty wiedzy.

4. Analiza kart przedmiotów wykazała, że niektóre zajęcia, które Uczelnia zaliczyła do przedmiotów kształtujących umiejętności praktyczne, nie posiadają aspektu kształtującego umiejętności praktyczne. Do przedmiotów tych zaliczyć można

- na studiach I stopnia:

Międzynarodowe stosunki gospodarcze (wykład 5 ECTS, egzamin pisemny),

Etyka biznesu (wykład konwersatoryjny 2 ECTS, zaliczenie pisemna praca lub egzamin ustny).

- na studiach II stopnia:

Makroekonomia (wykład = 14 godzin, ćwiczenia = 7 godzin, 6 ECTS).

5. W programie studiów I i II stopnia Uczelnia nie oferuje zajęć z dziedziny nauk humanistycznych w wymiarze 5 punktów ECTS.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się ujednolicenie podejścia związanego z wliczaniem konsultacji do godzin realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i przypisanie im w kartach przedmiotów odpowiedniej liczby godzin nakładu pracy studenta oraz liczby punktów ECTS.

Zalecenia

1. Zaleca się poprawne przypisanie w kartach przedmiotów nakładu pracy studenta mierzonego liczbą punktów ECTS z następujących przedmiotów:

Studia I stopnia stacjonarne

- *Prawo podatkowe,*

Studia I stopnia niestacjonarne

- *Systemy informacyjne w organizacji,*

Studia II stopnia niestacjonarne

- *Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych,*

- *Rynek kapitałowy i finansowy,*

- *Gospodarowanie kapitałem ludzkimi,*

- *Informatyczne systemy rachunkowości,*

- *Ekonomika podatkowa,*

- *Zarządzanie finansami podmiotów gospodarczych,*

- *Zarządzanie podatkami,*

- *Efektywność inwestycji,*

- *Rola i umiejętności kierownicze,*
  - *Efektywność inwestycji,*
2. Zaleca się dokonanie zmian w kartach przedmiotów na studiach I i II stopnia w zakresie uzupełnienia i aktualizacji zalecanej dla studentów literatury podstawowej oraz dokonanie urealnienia liczby pozycji z którymi student ma się zapoznać w ramach przedmiotu (studia I stopnia: *Język angielski, Historia gospodarcza, Statystyka opisowa; Polityka społeczna, Planowanie strategiczne, Zarządzanie zasobami ludzkimi, Sprawozdawczość finansowa; studia II stopnia: Wnioskowanie statystyczne, Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych, Ekonomia matematyczna, Rachunkowość zarządcza*).
  3. Zaleca się dokonanie modyfikacji planu studiów I i II stopnia i wprowadzenie do programu form praktycznych zajęć np. ćwiczeń, laboratoriów, projektów, warsztatów oprócz wykładów konwersatoryjnych. Należy również poprawić zapisy w kartach przedmiotów i uwidocznić w nich efekty uczenia się nabywane przez studentów, które związane są z umiejętnościami i kompetencjami społecznymi.
  4. Zaleca się przegląd i aktualizację listy przedmiotów kształtujących umiejętności praktyczne na studiach I i II stopnia. Niektóre przedmioty, które Uczelnia wliczyła do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie posiadają tego aspektu (studia I stopnia: *Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Etyka biznesu*; studia II stopnia: *Makroekonomia*).
  5. Zaleca się wprowadzenie w programie studiów I i II stopnia zajęć z dziedziny nauk humanistycznych w wymiarze 5 punktów ECTS.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Przyjęcie kandydatów na oceniany kierunek studiów odbywa w oparciu o regulacje wprowadzane przez Senat Uczelni. Kandydaci na studia pierwszego stopnia powinni spełniać wymogi formalne określone w ustawie, tj. pozytywnie zdany egzamin maturalny. Zgodnie ze statutem WSEwB „wstęp na studia jest wolny”, a zgodnie z Uchwałą nr 16/2022 z 29.06.2022 r. w sprawie zasad przyjęć na I rok studiów w roku akademickim 2023/2024 o przyjęciu na studia decydowała kolejność złożonych dokumentów. Obecnie w Uczelni obowiązująca jest Uchwała rekrutacyjna z dnia 27.06.2023 r. (Uchwała nr 16/2023 z dn. 27.06.2023).

Wymagane dokumenty przy ubieganiu się o przyjęcie na studia I stopnia to:

- podanie o przyjęcie na studia;
- świadectwo maturalne (oryginał lub duplikat) i świadectwo ukończenia szkoły średniej;
- jedno zdjęcie (formatu 35 x 47 mm);
- poświadczenie wniesienia opłaty rekrutacyjnej, wpisowego oraz pierwszej raty czesnego.

Rekrutacja na kierunek Ekonomia odbywa się na identycznych zasadach, jak na inne kierunki studiów pierwszego stopnia prowadzonych w Uczelni. Kandydaci mogą dokonywać zgłoszeń na studia poprzez internetową rejestrację kandydata (IRK) lub osobiście w siedzibie Uczelni.

Natomiast w przypadku studiów II stopnia podstawowym kryterium przyjęcia jest ukończenie studiów licencjackich lub inżynierskich i posiadanie dyplomu. Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz Uchwałą nr 16/2023 Senatu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2023 roku w sprawie zasad przyjęć na I rok studiów, na studia drugiego stopnia może być przyjęta osoba, która posiada dyplom ukończenia studiów. W przypadku, gdy osoba ukończyła studia na

kierunku spoza dyscypliny ekonomia i finanse, decyzję w sprawie przyjęcia na studia II stopnia na kierunku ekonomia podejmuje prorektor ds. studenckich. Zgodnie z §3 ust 3 Uchwały nr 16/2023 z dn. 27.06.2023, Uczelnia zapewnia też odpowiednie możliwości wyrównania różnic programowych dla absolwentów studiów I stopnia – kandydatów z innych kierunków niż te, na które składają dokumenty. Przyjęte zasady rekrutacji na studia II stopnia, w szczególności ze względu na podejmowanie decyzji o przyjęciu niektórych kandydatów (absolwentów studiów I stopnia spoza dyscypliny ekonomia i finanse) jednoosobowo przez Prorektora, nie zapewniają kandydatom równych szans na podejmowanie studiów II stopnia.

Od kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia w ramach kierunku ekonomia oczekuje się znajomości języka angielskiego na poziomie A2/B1. Kompetencje te wynikają z zapisów dotyczących uzyskania adekwatnego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji. Są weryfikowane na podstawie świadectwa maturalnego lub dyplomu. Uchwały rekrutacyjne podane są do publicznej wiadomości, treści tych Uchwał są zamieszczone na stronie internetowej Uczelni (wse.edu.pl).

Przedstawione wcześniej informacje prowadzą do wniosku, że warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i selektywne oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Warunki rekrutacji na studia I stopnia są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku. Natomiast w przypadku studiów II stopnia ZO PKA zaleca opracowanie precyzyjnych warunków rekrutacji kandydatów na studia, w szczególności dla tych kandydatów, którzy ukończyli studia I stopnia na kierunku spoza dyscypliny ekonomia i finanse.

Procedury rekrutacyjne nie uwzględniają szczegółowych informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Obecne zapisy w uchwale rekrutacyjnej są zbyt ogólne.

W WSE nie została utworzona sformalizowana procedura rekrutacji na studia I i II stopnia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się, uzyskanych poza systemem edukacji oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej uregulowane są poprzez zapisy Regulaminu studiów (§12 Uchwały nr 18/2023 Senatu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2023 roku w sprawie przyjęcia zmian w Regulaminie studiów w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku). Zapisy te stanowią, że:

1. Student może przenieść się z innej uczelni (w tym także zagranicznej), o ile wypełni wszystkie obowiązki wynikające z przepisów obowiązujących w uczelni, w której dotychczas studiuje.
2. Decyzje w sprawie przyjęcia studenta przenoszącego się z innej uczelni wyższej podejmuje prorektor ds. studenckich.
3. Prorektor ds. studenckich na wniosek studenta, po zapoznaniu się z przedstawioną przez studenta dokumentacją przebiegu studiów na innej uczelni, podejmuje decyzję o przeniesieniu i uznaniu zajęć zaliczonych przez studenta i uzyskanych odpowiednio punktów ECTS. Warunkiem przeniesienia i uznania zajęć zaliczonych przez studenta oraz uzyskanych punktów ECTS jest stwierdzenie zbieżności efektów uczenia się uzyskanych podczas realizacji zajęć odpowiadających zajęciom określonym w programie studiów na kierunku studiów, na którym student studiuje. Zbieżność uzyskanych efektów uczenia się stwierdza się w szczególności na podstawie dotychczasowych kart osiągnięć studenta, programów studiów oraz sylabusów przedmiotów.

Oznacza to, że obowiązujące, w Uczelni warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku reguluje: Uchwała nr 19/2023 Senatu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2023 roku w sprawie dyplomowania i prac dyplomowych. Zapisy aktów wewnętrznych Uczelni wyraźnie rozróżniają pracę licencjacką i pracę magisterską.

Praca dyplomowa jest samodzielnym opracowaniem określonego zagadnienia naukowego prezentującym ogólną wiedzę i umiejętności studenta związane z danym kierunkiem studiów, poziomem i profilem kształcenia oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania. Stanowi ona ostatni etap osiągania przez studenta kierunkowych efektów uczenia się.

Rodzaj pracy dyplomowej określa program studiów dla danego kierunku. Pracę dyplomową może stanowić w szczególności zwięzła praca pisemna, opublikowany artykuł lub projekt.

W pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia student powinien wykazać się podstawową wiedzą z zakresu programu studiów, a efekty pracy powinny mieć charakter poznawczy i użytkowy (projektowy, diagnostyczny, ekspertyzy).

W pracy dyplomowej na studiach drugiego stopnia student powinien wykazać się umiejętnością rozwiązywania złożonych i trudniejszych zadań z zakresu kierunku studiów (w tym także prostszych problemów naukowych), przy wykorzystaniu wiedzy ogólnej i specjalistycznej oraz metod badawczych i eksperymentalnych, w tym także metod matematycznych i statystycznego opracowania wyników. Praca może mieć charakter monograficzny, badawczy, projektowy lub oceniający praktykę w świetle teorii. Zalecane jest powiązanie wyników pracy z praktyką.

studenckich, na pisemny wniosek studentów poparty opinią promotora. Prorektor ds. spraw studenckich wyznacza nauczycieli akademickich do prowadzenia seminariów dyplomowych, po uzyskaniu opinii kierowników katedr odpowiedzialnych za realizację kształcenia na poszczególnych specjalnościach. Temat pracy musi być zgodny z kierunkiem studiów i jest zatwierdzany przez kierownika katedry i prorektora ds. studenckich.

Praca dyplomowa jest weryfikowana w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym (JSA). Wynik weryfikacji zobowiązuje promotora do podjęcia decyzji o dopuszczeniu do egzaminu dyplomowego, skierowaniu pracy do poprawy lub skierowaniu sprawy do komisji dyscyplinarnej. W ocenie ZO PKA przyjęte w Uczelni progi JSA, dopuszczające prace do egzaminu dyplomowego są zbyt wysokie (np. 45% i więcej) i mogą wskazywać, że praca nie jest samodzielnym opracowaniem, a ma jedynie charakter kompilacji. Egzamin dyplomowy przeprowadza komisja powołana przez prorektora ds. studenckich, w skład której wchodzi obok przewodniczącego, co najmniej dwie osoby, w tym promotor i recenzent. Ustny egzamin dyplomowy jest końcowym etapem weryfikacji, czy student osiągnął efekty uczenia się określone dla kierunku studiów. Egzamin dyplomowy powinien w szczególności wykazać, że student:

- samodzielnie identyfikuje problemy postawione w zadanych pytaniach,
- potrafi wyczerpująco i przekonująco odpowiedzieć na pytania z obszaru tematycznego pracy dyplomowej, wykorzystując przy tym wiadomości z literatury oraz opinie własne,
- prowadzi wywód logicznie,
- posługuje się jasnym i precyzyjnym językiem, adekwatnym do studiowanego kierunku.
- Podczas ustnego egzaminu dyplomowego student dokonuje prezentacji pracy dyplomowej, w trakcie której omawia cel i zakres pracy, wykorzystane metody, osiągnięte rezultaty oraz wnioski z pracy.

- Podczas ustnego egzaminu dyplomowego student odpowiada na dwa pytania, z których:
  - jedno losuje, spośród zestawu pytań zatwierdzonych wcześniej przez Senat dla poszczególnych kierunków i poziomów studiów. Pytania podawane są do wiadomości studentów najpóźniej w dniu rozpoczęcia ostatniego semestru studiów;
  - drugie zadaje komisja z zakresu tematyki pracy dyplomowej.

Przedstawione informacje prowadzą do wniosku, że w Uczelni zasady i procedury dyplomowania są trafne, specyficzne i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów.

W Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku realizacja efektów uczenia się podlega systematycznej weryfikacji oraz dokumentacji w celu stałego doskonalenia. Kierunkowe efekty uczenia się stanowią podstawę wyznaczania zakresu treści kształcenia, ich usytuowania w modułach kształcenia, sekwencyjności przedmiotów. Metody kształcenia, zaliczenie i inne sposoby weryfikacji określone są w poszczególnych kartach przedmiotów, które są corocznie aktualizowane.

Weryfikacja efektów uczenia się prowadzona jest na różnych etapach kształcenia:

- poprzez zaliczenia cząstkowe (zaliczenia wszystkich form zajęć w ramach poszczególnych modułów);
- weryfikacja efektów uczenia się uzyskiwanych w trakcie praktyk;
- weryfikację założonych w programie studiów efektów uczenia się przez seminarium dyplomowe i przygotowanie pracy dyplomowej, a także w trakcie egzaminu dyplomowego;
- weryfikacja obejmuje wszystkie kategorie: wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się założonych w poszczególnych modułach są określone w zatwierdzonych sylabusach. Sylabus precyzuje metody walidacji efektów uwzględniając adekwatność metody weryfikacji do określonych treści i specyfiki efektów w poszczególnych kategoriach. Weryfikacji efektów uczenia dokonują prowadzący zajęcia z przedmiotów, na podstawie wyników zaliczeń, egzaminów, projektów, prezentacji i innych form, wyszczególnionych w sylabusie.

Weryfikację efektów uczenia się prowadzi też pełnomocnik ds. praktyk studenckich na podstawie dziennika praktyki i sprawozdań z realizacji wyznaczonych zadań.

W WSE metody weryfikacji efektów uczenia się zawierają się m.in. w następującym katalogu: egzamin pisemny, egzamin w formie testu, egzamin ustny, kolokwium pisemne, aktywność na zajęciach, zaliczenie na podstawie pracy na zajęciach i prac domowych, rozwiązywanie zadań, rozwiązywanie zadań, przy wykorzystaniu systemu Insert GT (Rewizor GT, Subiekt GT, Gratyfikant GT), case study, projekt pisemny.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, w tym możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością.

Do sprawdzania i oceny efektów uczenia się służą takie metody jak: egzamin pisemny, egzamin ustny, kolokwia, prezentacje, projekty, prace typu case study oraz obserwacje podczas zajęć (dotyczy np. ćwiczeń lub laboratoriów). Sposobem dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów są m.in.: testy, prace egzaminacyjne, pisemne prace, zadania wykonane przez studentów, projekty i prezentacje zrealizowane przez studentów, wypełnione dzienniki praktyk, prace dyplomowe oraz protokoły egzaminów dyplomowych. Tematyka tych prac jest związana z treściami kształcenia zawartymi w sylabusach poszczególnych przedmiotów.

W Uczelni istnieje obowiązek archiwizowania dokumentacji okresowych osiągnięć studentów powstałych w procesie weryfikacji efektów (Zarządzenie z 19.10.2016 r. w sprawie wprowadzenia

instrukcji kancelaryjnej jednolitego rzeczowego wykazu akt; Instrukcja w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum 23/2016 z późn. zm. zarz. 5/2017 z 15.03.2017). Prace zaliczeniowe, egzaminacyjne, prace projektowe oraz inne materiały stanowiące potwierdzenie zdobycia przez studenta założonych w programie kształcenia efektów uczenia się są archiwizowane przez okres 1 roku następującego po roku ich wykonania w celu dokonywania cyklicznych ich przeglądów. Archiwizacja ich służy też dostarczaniu informacji o jakości prowadzonego kształcenia i jest źródłem danych w prowadzonych badaniach ewaluacyjnych. Sposób weryfikacji efektów uczenia się uzyskanych w trakcie praktyk jest określony przez Regulamin Praktyk i polega na ocenie przebiegu praktyki przez pełnomocnika ds. praktyk studenckich w sprawozdaniu z przebiegu praktyki zawodowej.

Podczas wizytacji nie przedstawiono wszystkich form prac etapowych, np. projektów studenckich grupowych czy dowodów na oceny aktywności studentów. Rekomenduje się przyjęcie zasad archiwizacji prac etapowych również śródsemestralnych, aby udokumentować weryfikację efektów uczenia się na każdym etapie studiów.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen.

Regulamin Studiów w WSE nakłada na prowadzących zajęcia obowiązek poinformowania studentów o zasadach zaliczenia i oceniania na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu. System sprawdzania i oceny stopnia osiągania efektów uczenia się stosowany na kierunku Ekonomia jest przejrzysty, kompletny i zapewnia wiarygodność uzyskanych ocen. Zapewniona jest możliwość weryfikacji uzyskanej oceny, bowiem wykładowcy udostępniają prace egzaminacyjne i zaliczeniowe studentom w celu zapoznania się ze sposobem, w jaki zostały one ocenione oraz wyjaśnienia pojawiających się wątpliwości. Student, który nie zaliczył przedmiotu ma prawo wystąpić o zaliczenie komisyjne, które może polegać na sprawdzeniu i ocenie prac zaliczeniowych albo kontroli jego wiedzy lub umiejętności. Proces sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiąganych na zakończenie procesu kształcenia obejmuje przygotowanie i ocenę pracy dyplomowej oraz egzamin dyplomowy.

Oznacza to, że ogólne zasady przekazywania wiedzy i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się, określają zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończeniu.

Studenci mają także możliwość zgłaszania skarg związanych m.in. z jakością prowadzonych zajęć, uzyskaną oceną. Kwestie związane z rozstrzygnięciem skarg i rozpatrywaniem wniosków zgłaszanych przez studentów określa Regulamin Studiów. Na Uczelni funkcjonują również inne akty prawne które regulują zachowania nieetyczne lub niezgodne z prawem, z określeniem procedur obowiązujących w sytuacji naruszenia są to: Regulamin przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji i molestowaniu seksualnemu w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku; Kodeks etyki uczelnianej Pracownika WSE; Kodeks etyki studenta.

Ogólne zasady obowiązujące w tym zakresie w WSE określają zatem zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem.

Stopień opanowania języka obcego na I i II stopniu studiów jest weryfikowany na podstawie aktywności na zajęciach, kolokwium, prezentacji, wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz zaliczenia z tłumaczenia oryginalnego tekstu specjalistycznego. Zastosowane metody zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się oraz umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego na poziomie adekwatnym do I i II stopnia studiów.

Ze względu na fakt, że Uczelnia nie prowadzi na wizytowanym kierunku zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, WSE nie posiada szczegółowych uregulowań związanych z metodami weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się czy też identyfikacji i bezpieczeństwa danych studentów w przypadku zajęć realizowanych online. Wspomagająco w procesie kształcenia wykorzystywane są jedynie aplikacje Moodle i MsTeams, które gwarantują identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów.

WSE monitoruje losy absolwentów na rynku pracy, zajmuje się tym Biuro karier, które wykorzystuje w tym celu Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA) oraz własne badania ankietowe.

Podstawą weryfikacji efektów uczenia się są najczęściej prace pisemne. W trakcie wizytacji przeprowadzono analizę wybranych prac etapowych. ZO PKA do oceny wybrał prace etapowe z 8 przedmiotów (*Marketing, Planowanie rozwoju firmy, Gospodarowanie kapitałem ludzkim, Polityka społeczna, Ekonomia Menadżerska, Gospodarka regionalna, Gospodarowanie kapitałem ludzkim oraz Rachunkowość*). Można przyjąć, że tematyka prac etapowych była zgodna z sylabusami, zaś metody weryfikacji efektów uczenia w zasadzie prawidłowo dobrane. Jednak, aby podkreślić przynależność wizytowanego kierunku do studiów kształtujących głównie umiejętności praktyczne, ZO PKA rekomenduje, aby prace etapowe w jeszcze większym stopniu uwzględniały aspekt praktyczny.

Podczas ostatniej wizytacji PKA kierunku ekonomia w WSE w Białymstoku w 2022 roku sformułowano zalecenia w kryterium 3 związane z jakością prac dyplomowych na ocenianym kierunku, w tym zawyżonymi wskaźnikami podobieństwa wygenerowanymi w systemie JSA oraz brakiem uwidocznienia w pracach aspektu praktycznego, co jest wymogiem prac dyplomowych na profilu praktycznym. W trakcie wizytacji stwierdzono poprawę jakości prac dyplomowych na wizytowanym kierunku studiów w stosunku do roku 2022. Ocenie poddano 8 wylosowanych prac dyplomowych (studia I i II stopnia). Stwierdzono sporadycznie występowanie pewnych niedoskonałości w pracach dyplomowych jak: deprecjacja aspektu praktycznego prac dyplomowych, błędne zapisy w bibliografii, brak wykorzystania literatury obcojęzycznej w pracach dyplomowych, przekroczenia wskaźników JSA dla prac dyplomowych czy też brak pogłębionej analizy zebranego przez studentów materiału empirycznego. Z drugiej strony jednak ZO PKA zdaje sobie sprawę, że poprawa jakości prac dyplomowych na ocenianym kierunku jest procesem rozłożonym w czasie, zaś jej efekty będzie można jednoznacznie ocenić dopiero w dłuższym horyzoncie czasowym. W związku z tym zdecydowano się sformułować rekomendacje, które ostatecznie przyczynią się do osiągnięcia odpowiedniej jakości prac dyplomowych na ocenianym kierunku studiów tj.: zwracanie szczególnej uwagi na aspekt praktyczny w pracach dyplomowych, co jest wymogiem prac dyplomowych na profilu praktycznym oraz w większym stopniu monitorowanie procesu sprawdzania prac dyplomowych systemem JSA, tak aby wyeliminować prace, które nie mają charakteru autorskiego a jedynie charakter kompilacyjny. W tym celu należy obniżyć znacząco przyjęte progi wskaźników JSA. Nie powinny być akceptowane i dopuszczane do egzaminu dyplomowego prace dyplomowe, dla których wskaźnik JSA wynoszą 45% i więcej.

Tematy prac dyplomowych w latach 2020-2023 (98 prac licencjackich i 103 prace magisterskie) są osadzone w dyscyplinach ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości. Tematyka prac dyplomowych jest zgodna z efektami uczenia się dla ocenianego kierunku.

Egzamin dyplomowy przeprowadza komisja powołana przez prorektora ds. studenckich, w skład której wchodzi obok przewodniczącego, co najmniej dwie osoby, w tym promotor i recenzent. Podczas egzaminu dyplomowego student dokonuje prezentacji pracy dyplomowej, w trakcie której omawia cel

i zakres pracy, wykorzystane metody, osiągnięte rezultaty oraz wnioski z pracy. Podczas ustnego egzaminu dyplomowego student odpowiada na dwa pytania, z których:

- jedno losuje, spośród zestawu pytań zatwierdzonych wcześniej przez Senat dla poszczególnych kierunków i poziomów studiów. Pytania podawane są do wiadomości studentów najpóźniej w dniu rozpoczęcia ostatniego semestru studiów.
- drugie zadaje komisja z zakresu tematyki pracy dyplomowej.

W trakcie wizytacji dokonano oceny protokołów z egzaminu dyplomowego (8 protokołów) i stwierdzono występowanie nieprawidłowości w tym zakresie tj. w protokole z egzaminu dyplomowego nie pojawiają się zapisy (np. wśród zadanych pytań) dotyczące prezentacji przez studenta pracy dyplomowej (cel i zakres pracy, wykorzystane metody, osiągnięte rezultaty oraz wnioski z pracy, w tym przedstawienie aspektu praktycznego pracy dyplomowej).

Rekapitulując przedstawione wcześniej informacje, generalnie można przyjąć, że efekty uczenia się osiągane przez studentów są uwidocznione w postaci prac etapowych oraz prac dyplomowych. Ponadto forma, tematyka i metodyka pracy etapowych oraz prac dyplomowych oraz stawianych im wymagań w zasadzie są dostosowane do poziomu i profilu, efektów uczenia się oraz dyscypliny ekonomia i finanse.

Studenci kierunku ekonomia I i II stopnia mogą publikować wyniki własnych badań. Koło Naukowe Rachunkowości i Finansów „Zysk” funkcjonujące na uczelni zrzesza studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku zarówno studiów licencjackich, jak i magisterskich, zainteresowanych pogłębianiem wiedzy i umiejętności z zakresu finansów i rachunkowości. Efektem tych działań są artykuły studentów WSE z kierunku ekonomia. Oznacza to, że studenci są autorami publikacji fachowych w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku ekonomia.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się udostępnienie informacji o warunkach i zasadach rekrutacji na studia, z uwzględnieniem oczekiwanych kompetencji od kandydatów, w tym kompetencji cyfrowych, a także z uwzględnieniem informacji o możliwościach realizacji efektów uczenia na studiach II stopnia przez absolwentów innych kierunków studiów	Uczelnia w uchwale rekrutacyjnej nr 16/2022 z 29 czerwca 2022 r. zatwierdzonej przez Senat Uczelni uwzględniła kryteria merytoryczne przyjęć na studia II stopnia. W przypadku kompetencji cyfrowych Uczelnia oferuje wsparcie studentom, również dotyczące szkoleń podnoszących kompetencje cyfrowe w wymaganym zakresie. Informacje o warunkach i zasadach rekrutacji dostępne są do publicznej wiadomości na stronie internetowej wse.edu.pl.	Zalecenie realizowane

2.	Zaleca się zwiększenie zakresu weryfikacji efektów uczenia się dotyczących umiejętności praktycznych, zarówno w pracach etapowych, jak i dyplomowych	Uczelnia udoskonalila USZJK poprzez wprowadzenie zmian zarządzaniem nr 28/2023 z dnia 29.12.2023 r. w sprawie zmiany Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku. Wprowadzono narzędzia weryfikacji w formie ankiet, hospitacji, oceny kadry dydaktycznej oraz coroczną ewaluację efektów uczenia się (m.in. cykliczne spotkania realizowane przy pomocy platformy MS Teams dotyczące analizy treści tematycznych przedmiotów i aspektów praktycznych; szkolenia przeprowadzane na początku roku akademickiego dotyczące sporządzania sylabusów przedmiotów uwzględniają aspekt weryfikacji efektów uczenia dotyczących umiejętności praktycznych; cykliczne spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi seminaria mające na celu położenie większego nacisku na aspekt praktyczny prac dyplomowych. Wyniki analiz wraz z interpretacją zawarte są w corocznych sprawozdaniach z realizacji efektów uczenia wraz ze wskazaniem rekomendacji i propozycji działań doskonalących.	Zalecenie zrealizowane
3.	Zaleca się przestrzeganie zasad antyplagiatowych w procedurze dyplomowania	Zgodnie z obowiązującym w Uczelni systemem jakości kształcenia (Zarządzenie nr 28/2023) corocznie poddawane są analizie wybrane prace dyplomowe. Procedury dotyczące kontroli antyplagiatowej są ujęte w zarządzeniu nr 6/2019 z 28.05.2019 r. w sprawie elektronicznej archiwizacji prac dyplomowych oraz procedury kontroli antyplagiatowej. Zgodnie z §8 ust 3 rekomendowana wartość dla siły podobieństwa tekstu to 0,3. Wartość progów wyników ($\leq 40\%$,	Zalecenie zrealizowane

		≤65% podwyższony, ≥65% wysoki). Promotorzy prac dyplomowych zostali poinformowani o konieczności przestrzegania procedur. Dodatkowo wprowadzono szerszy niż dotychczas zakres kontroli prac dyplomowych, stosowana dotychczas coroczna ocena procesu dyplomowania. Kompleksowa analiza wskaźników podobieństwa z 3 ostatnich lat wskazuje, że nie stwierdzono przypadków prac ze wskaźnikiem przekraczającym 65%, a prace ze wskaźnikiem podwyższonym stanowią ok. 20%. Średnia wartości wskaźników podobieństwa na wszystkich formach studiów wynosi ok. 25% z tendencją malejącą.	
4.	Zaleca się usunięcie nieprawidłowości, związanych z przepisywaniem ocen przez nauczycieli akademickich	Nauczyciele akademicy zostali poinformowani o nieprawidłowościach związanych z przepisywaniem ocen. W Uczelni przepisywanie ocen jest niedopuszczalne ze względu na brak udokumentowania osiągniętych efektów uczenia, szczególnie dotyczy to również kwestii przepisywania ocen ze studiów I stopnia do przedmiotów realizowanych na II stopniu ze względu na osiągnięte efekty uczenia. Zgodnie z obowiązującym Regulaminem studiów Prorektor ds. studenckich na wniosek studenta, po zapoznaniu się z przedstawioną przez studenta dokumentacją przebiegu studiów na innej Uczelni, podejmuje decyzję o uznaniu zajęć zaliczonych przez studenta i uzyskanych odpowiednio punktów ECTS. Warunkiem uznania zajęć zaliczonych przez studenta oraz uzyskanych punktów ECTS jest stwierdzenie zbieżności efektów uczenia się uzyskanych podczas realizacji zajęć odpowiadających zajęciom określonym w programie studiów na kierunku studiów, na którym student studiuje. Zbieżność uzyskanych efektów uczenia się	Zalecenie zrealizowane

		stwierdza się w szczególności na podstawie dotychczasowych kart osiągnięć studenta, programów studiów oraz sylabusów przedmiotów. Uznanie zajęć zaliczonych przez studenta oraz uzyskanych punktów ECTS jest możliwe w okresie do 10 lat od daty uzyskania oceny z poszczególnych przedmiotów.	

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Przyjęte zasady rekrutacji na studia w WSE generalnie są przejrzyste i selektywne oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Zasady rekrutacji na studia I stopnia są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku ekonomia. Natomiast w przypadku rekrutacji na studia II stopnia, w szczególności ze względu na podejmowanie decyzji o przyjęciu niektórych kandydatów (absolwentów studiów I stopnia spoza dyscypliny ekonomia i finanse) jednoosobowo przez prorektora, zasady nie zapewniają kandydatom równych szans na podejmowanie studiów II stopnia. Procedury rekrutacyjne nie uwzględniają jednak szczegółowych informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Obecne zapisy w uchwale rekrutacyjnej są zbyt ogólne. Uczelnia nie posiada sformalizowanej procedury rekrutacji na studia I i II stopnia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się, uzyskanych poza systemem edukacji oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. W WSEwB zostały poprawnie sformułowane zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni (w tym uczelni zagranicznej). Generalnie w Uczelni zostały sformułowane poprawne zasady procedury dyplomowania. Poprawne są również zasady monitorowania i oceny postępów studentów w osiąganiu przewidzianych w programie studiów efektów uczenia się. Studenci są autorami/współautorami publikacji naukowych w dyscyplinach ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości. W trakcie wizytacji ZO PKA zidentyfikował pewne niedoskonałości związane z procesem rekrutacji, dyplomowania oraz uwidacznianiem efektów uczenia się w pracach etapowych. Spowodowało to sformułowanie zaleceń i rekomendacji, których wdrożenie w przyszłości przyczyni się do podniesienia poziomu jakości kształcenia na kierunku studiów ekonomia w WSE.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości będące podstawą obniżenia oceny:

1. W Uczelni nie została utworzona sformalizowana procedura rekrutacji na studia I i II stopnia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się, uzyskanych poza systemem edukacji oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

2. W protokołach z egzaminu dyplomowego nie pojawiają się zapisy (np. wśród zadanych pytań) dotyczące prezentacji przez studenta pracy dyplomowej (cel i zakres pracy, wykorzystane metody, osiągnięte rezultaty oraz wnioski z pracy, w tym przedstawienie aspektu praktycznego pracy dyplomowej).
3. Przyjęte zasady rekrutacji na studia II stopnia, w szczególności ze względu na podejmowanie decyzji o przyjęciu niektórych kandydatów (absolwentów studiów I stopnia spoza dyscypliny ekonomia i finanse) jednoosobowo przez prorektora, nie zapewniają kandydatom równych szans na podejmowanie studiów II stopnia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się, aby w pracach etapowych oraz pracach dyplomowych na studiach I i II stopnia w większym stopniu uwzględniać aspekt praktyczny, co jest wymogiem w procesie kształcenia na studiach o profilu praktycznym. Ponadto rekomenduje się w większym stopniu monitorowanie procesu sprawdzania prac dyplomowych systemem JSA, tak aby wyeliminować prace, które nie mają charakteru autorskiego a jedynie charakter kompilacyjny.
2. Rekomenduje się wprowadzenie do procedury rekrutacyjnej szczegółowych informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu.
3. Rekomenduje się przyjęcie zasad archiwizacji prac etapowych również wśród semestralnych, aby udokumentować weryfikację efektów uczenia się na każdym etapie studiów.

Zalecenia

1. Zaleca się stworzenie sformalizowanej procedury rekrutacji na studia I i II stopnia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się, uzyskanych poza systemem edukacji oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.
2. Zaleca się wprowadzenie zapisów w protokołach z egzaminu dyplomowego (np. wśród zadanych pytań) dotyczących prezentacji przez studenta pracy dyplomowej (cel i zakres pracy, wykorzystane metody, osiągnięte rezultaty oraz wnioski z pracy), w tym przedstawienia aspektu praktycznego pracy dyplomowej.
3. Zaleca się opracowanie precyzyjnych warunków rekrutacji kandydatów na studia II stopnia, w szczególności dla tych kandydatów, którzy ukończyli studia I stopnia na kierunku spoza dyscypliny ekonomia i finanse.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Na kierunku ekonomia I i II stopnia zajęcia prowadzi 12 pracowników etatowych, dla których Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy w rozumieniu art. 120 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t. j. Dz. U. 2023, poz.742) oraz 16 pracowników nieetatowych tzw. innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne w rozumieniu art. 73 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t. j. Dz. U. 2023, poz.742). Należy zwrócić uwagę, iż nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia zatrudnione na zasadzie umów cywilno- prawnych związane z dyscypliną ekonomia z wyłączeniem wykładowców prowadzących zajęcia wykładowe ze stopniem magistra, co stwierdzono podczas wizytacji, posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy lub artystyczny w zakresie tej dyscypliny. Osoby posiadające stopień magistra mają udokumentowane bardzo duże doświadczenie zawodowe, lecz nie jest ono poparte przygotowaniem naukowym i badawczym. Brak doświadczenia naukowego dla kluczowych przedmiotów jest wadą w kontekście potrzeb zapewniających prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych. Niektóre wykłady są prowadzone przez pracowników ze stopniem magistra. Wykłady z przedmiotów wskazanych poniżej są prowadzone przez pracowników posiadających stopień magistra.

Są to przedmioty:

studia I stopnia – n 28h/s 60h:

- *Statystyka opisowa* – n 28h / s 60h,

studia II stopnia – n 63h:

- *Wnioskowanie statystyczne*- n 14h,

- *Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych* – n 21h,

- *Ekonomia matematyczna* – n 14h,

- *Ewidencja i sprawozdawczość projektów wspólnotowych* – n 14h,

Studia I stopnia – n 14h / s 30h:

- *Marketing* – n 14 h / s 30 h

Studia II stopnia – n 14h:

- *Współpraca z mediami PW* – n 14h

studia I stopnia – n 14h / s 30h:

- *Rachunek kosztów* – n 14h / s 30h

studia II stopnia – n 14h:

- *Rachunkowość podatkowa* – n 14h

studia I stopnia – n 77h / s 90h:

- *Ocena efektywności inwestycji* – n 14h / s 30h

- *Prawo podatkowe* – n 14h

- *Formy ewidencji podatkowej w małych podmiotach* – n 14 h / s 30h

- *Rozliczenia podatkowe* – n 14 h / s 30h

- *Dokumentacja kadrowo – płacowa* – n 21h

studia II stopnia – n 77h:

- *Prawo i rozliczenia podatkowe* – n 14h

- *Rozliczanie wynagrodzeń i ubezpieczeń społecznych* – n 21h

- *Controlling* – n 14h

- *Ekonomika podatkowa* – n 14h

- *Zarządzanie podatkami* – n 14h

studia I stopnia – n 63h / s 75h:

- *Ochrona własności intelektualnej* – n 14h

- *Podstawy wyceny* – n 21h/ s 45 h

- *Ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa* – n 14h / s 30h

- *Ekonomiczne podstawy rynku nieruchomości PW* – n 14h.

Za kluczowe zajęcia wymagające prowadzenia osób z dorobkiem naukowym co najmniej należy zaliczyć: *Statystyka opisowa, Wnioskowanie statystyczne, Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych, Ekonomia matematyczna, Rachunkowość podatkowa, Ocena efektywności inwestycji, Prawo podatkowe, Marketing, Ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa.*

Szczegółowe wskazania w zakresie zidentyfikowanych przedmiotów opisuje tabela numer 4.

Uzasadnienie do powierzania zajęć kluczowych w formie wykładów co najmniej doktorom opisuje stanowisko interpretacyjne Polskiej Komisji Akredytacyjnej nr 8, które brzmi: „Prowadzenie zajęć, którym przypisano treści i efekty uczenia się, odnoszące się do wiedzy kluczowej w zakresie danej dyscypliny naukowej, opartej o cały dorobek tej dyscypliny, powinno być powierzone osobom, które posiadają uporządkowaną, szeroką znajomość dorobku naukowego wypracowanego w danej dyscyplinie. Kompetencje takie nabywane są najczęściej wraz z osiągnięciem kolejnych poziomów naukowego awansu zawodowego i w ramach stałej aktualizacji wiedzy i umiejętności, realizowanej szczególnie poprzez prowadzenie własnej pracy badawczej.” Zgodnie z polityką kadrową Uczelni oraz wymogami ustawowymi co najmniej 50% zajęć prowadzonych jest przez pracowników etatowych. Udział procentowy nauczycieli zatrudnionych w pierwszym miejscu pracy w roku akademickim 2023/2024 (na wszystkich cyklach kształcenia łącznie) kształtuje się na poziomie 81% na studiach I stopnia i 58% na studiach II stopnia. Z uwagi na profil praktyczny Uczelni dużą uwagę zwraca się na praktyczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza szkolnictwem wyższym. Analizując strukturę kwalifikacji (posiadane tytuły zawodowe, stopnie i tytuły naukowe) oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów dla oceny czy umożliwiają one prawidłową realizację zajęć stwierdzono co następuje: Spośród 12 pracowników zatrudnionych na umowę pracę uczelnia posiada: jeden dr hab. w zakresie dyscypliny stosunki międzynarodowe, sześciu doktorów nauk ekonomicznych, jeden doktor w zakresie językoznawstwa, jeden doktor nauk prawnych, dwóch magistrów ekonomii i jeden magister informatyki. W zakresie pracowników zatrudnionych na umowę zlecenie uczelnia dysponuje: dwoma doktorami nauk ekonomicznych, trzema doktorami w zakresie nauki o zarządzaniu i jakości, jednym doktorem nauk prawnych, dwoma doktorami nauk humanistycznych, jednym doktorem matematyki, czterech magistrów ekonomii, jednym magisterem językoznawstwa, jednym magisterem nauk politycznych, jednym inżynierem wojskowości. Etatowi pracownicy badawczo-dydaktyczni również posiadają dorobek naukowy. W kontekście oceny czy nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiające prawidłową realizację zajęć stwierdza się, że osoby te posiadają kompetencje dydaktyczne. Zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są realizowane sporadycznie. Kadra posiada oczekiwane kompetencje w tym zakresie. Dokonując liczebności kadry prowadzącej zajęcia osoby prowadzące owe zajęcia są zatrudnione na umowę o pracę lub w oparciu o umowy cywilno-prawne. Łącznie uczelnia zatrudnia 12 osób na podstawie umowy o pracę oraz 16 osób na umowę zlecenie. Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, w tym obciążenie związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwia prawidłową realizację zajęć. Obciążenie godzinowe prowadzeniem zajęć nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy jest zgodne z wymaganiami. Należy nadmienić, że w uczelni nie zauważono w sposób jednoznaczny dowodów na wdrożenie systemu monitorowania i dopasowania wiedzy praktycznej wykładowców wraz z okresową oceną ich aktualności wobec postępu zachodzącego w gospodarce. Ma to szczególne znaczenie w kontekście

realizowanego profilu praktycznego. W celu zapewnienia właściwej jakości kształcenia Uczelnia zapewnia każdemu dydaktykom pakiet następujących szkoleń: obsługa platformy e-learningowej Moodle. W uczelni jest monitorowane zadowolenie nauczycieli z funkcjonalności stosowanych platform i narzędzi do nauczania zdalnego. Uwagi są zgłaszane na bieżąco, temat jest podejmowany podczas spotkań zespołu. Proces ten nie jest dokumentowany. Dobrą praktyką są hospitacje i tzw. „wsparcie koleżeńskie”, dzięki któremu dydaktyk otrzymuje informację zwrotną i może doskonalić swój warsztat dydaktyczny. Dotychczas hospitacjom byli poddawani nauczyciele akademicki zatrudnieni na etacie, zarządzenie 28/2023 uregulowało te kwestie wprowadzając hospitacje dla pracowników dydaktycznych nie rzadziej niż raz na dwa lata. Zaprezentowane wyniki dotyczą lat 2021-2023. Nauczyciele doskonalą swój warsztat pracy dydaktycznej i naukowej poprzez podnoszenie swoich kwalifikacji w różnych inicjatywach. Okresowe oceny pracownicze służą weryfikacji stopnia wykonania indywidualnych celów każdego pracownika w sferach: naukowo-badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej. Obiektywna, rzetelna i konsekwentna ocena pracownicza jest jednym z najważniejszych elementów polityki wzmacniania potencjału Uczelni. Ocena obejmuje: Działalność dydaktyczną (w tym: realizację pensum, liczba promowanych prac, liczba recenzji, przygotowanie merytoryczne, kompetencje i wiedza nauczyciela, umiejętność przekazywania wiedzy - przejrzystość i zrozumienie zajęć; umiejętność zaangażowania studenta; realizacja programu zajęć; kultura osobista, postawa nauczyciela wobec studenta; ocenę hospitowanych zajęć); Działalność organizacyjną na rzecz Uczelni (w tym m.in.: organizację konferencji i seminariów, pełnienie funkcji kierowniczych, praca na rzecz wydawnictwa WSE); Podnoszenia kompetencji zawodowych, m.in. członkostwo w krajowych i międzynarodowych towarzystwach naukowych i branżowych, ukończone kursy, szkolenia; Działalności naukowa (obowiązuje jedynie pracowników badawczo-dydaktycznych). Ocena jest przeprowadzana raz na 4 lata. Stosuje się dwa rodzaje motywatorów: 1) finansowe, jako nagrody rektora w formie dodatku specjalnego przyznawane za osiągnięcia i ponadprzeciętne zaangażowanie się w zakresie badawczym, dydaktycznym oraz organizacyjnym lub znaczące wyróżnianie się w innym obszarze czy też całokształt działalności nauczyciela akademickiego, oraz 2) pozafinansowe, które mają na celu: Wspieranie aktywności badawczej poprzez możliwość wnioskowania o przyznanie środków finansowych na prowadzenie badań własnych lub zespołowych projektów oraz wsparcie publikacji naukowych krajowych i zagranicznych. Pracownicy badawczo-dydaktyczni mają możliwość publikowania artykułów w *Equilibrium. Zeszyty Naukowe WSE*. Wspieranie aktywności dydaktycznej poprzez organizowanie bezpłatnych szkoleń umożliwiających zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności dydaktycznych, udział w szkoleniach zewnętrznych lub też zachęcanie do podnoszenia kwalifikacji w ramach samokształcenia. Docenianie indywidualnych osiągnięć poprzez udzielanie pochwał, wyróżnień i przydzielanie funkcji reprezentacyjnych. Za uzyskanie wyróżniającej się oceny okresowej Zespół ds. Jakości Kształcenia wnioskuje o przyznanie nauczycielowi akademickiemu dyplomu uznania, wręczanego na forum Uczelni. Dyplom może być również przyznany za inne szczególne osiągnięcia badawcze, dydaktyczne, organizacyjne, w każdym czasie, po podjęciu decyzji władz Uczelni. Pracownik dydaktyczny, który wyróżnia się swoimi osiągnięciami, decyzją rektora, może być delegowany do reprezentowania Uczelni przed różnymi gremiami. Uczelnia dba o elastyczną organizację pracy, pozwalającą łączyć pracę dydaktyczną z innymi aktywnościami zawodowymi i osobistymi. Stawia na autonomię w realizacji zadań oraz dobrą komunikację pomiędzy kadrą dydaktyczną, władzami Uczelni i kadrą administracyjną. Pracownicy Uczelni mają możliwość nieodpłatnego korzystania z zasobów Uczelni w tym m.in. sali bilardowej oraz siłowni. Organizowane są spotkania integracyjne i świąteczne. Uczelnia wspiera aktywność badawczą, aktywność dydaktyczną i docenia indywidualne osiągnięcia pracowników. Zapewnia szkolenia i wsparcie. Uczelnia dba także

o kompetencje pracowników administracyjnych, którzy wspierają dydaktyków w kształceniu studentów. W Uczelni są sformalizowane wewnętrzne zasady etyki między innymi w zakresie rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia, naruszenia bezpieczeństwa lub dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz formy pomocy ofiarom. W tym zakresie na uczelni stosowane są przepisy wewnętrzne, które regulują sposób reagowania na zachowania nieetyczne lub niezgodne z prawem: Regulamin przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji i molestowaniu seksualnemu w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku, Kodeks etyki uczelnianej Pracownika WSE, Kodeks etyki studenta, Nie stwierdzono uchybień i negatywnych przypadków związanych z powyższymi kwestiami.

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Zgodnie ze stanowiskiem interpretacyjnym Polskiej Komisji Akredytacyjnej nr 8, mgr ekonomii nie powinien prowadzić zajęć w formule wykładu - lepiej, aby swoją wiedzę ukierunkował do prowadzenia zajęć w formie ćwiczeń. Wykłady powinny być prowadzone przez wykładowców posiadających dorobek naukowy. W zakresie wybranych kluczowych przedmiotów powierza się zajęcia osobom bez aktualnego dorobku naukowego. Dotyczy to zajęć wskazanych w tabeli numer 4 niniejszego raportu z wizytacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium częściowo spełnione

Uzasadnienie

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami nie zapewniają w pełni prawidłowej realizacji zajęć oraz osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. W głównej mierze dotyczy to osób posiadających stopień magistra a realizujących wykłady. Wykłady należy powierzać osobom, które posiadają uporządkowaną, szeroką znajomość dorobku naukowego wypracowanego w danej dyscyplinie. Kompetencje takie nabywane są najczęściej wraz z osiągnięciem kolejnych poziomów naukowego awansu zawodowego i w ramach stałej aktualizacji wiedzy i umiejętności, realizowanej szczególnie poprzez prowadzenie własnej pracy badawczej. Ponadto w większym stopniu należy ukierunkować procesy monitorowania kompetencji pracowników dydaktycznych w zakresie doświadczeń praktycznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się opracować system monitorowania i dopasowania wiedzy praktycznej wraz z okresową oceną ich aktualności wobec postępu zachodzącego w gospodarce.

2. Rekomenduje się opracować jednoznaczną strategię w zakresie przydziału zajęć wykładowcom wobec posiadanych doświadczeń praktycznych i okresowego ich monitorowania w zakresie aktualności wiedzy.

Zalecenia

1. Zaleca się zapewnić, aby zajęcia wykładowe były prowadzone przez wykładowców, którzy posiadają uporządkowaną, szeroką znajomość dorobku naukowego wypracowanego w danej dyscyplinie. Kompetencje takie nabywane są najczęściej wraz z osiąganiem kolejnych poziomów naukowego awansu zawodowego i w ramach stałej aktualizacji wiedzy i umiejętności, realizowanej szczególnie poprzez prowadzenie własnej pracy badawczej. Za kluczowe zajęcia wymagające prowadzenia osób z dorobkiem naukowym co najmniej należy zaliczyć: *Statystyka opisowa, Wnioskowanie statystyczne, Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych, Ekonomia matematyczna, Rachunkowość podatkowa, Ocena efektywności inwestycji, Prawo podatkowe, Marketing, Ekonomia i organizacja przedsiębiorstwa*.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zajęcia dydaktyczne odbywają się w 15 salach, w tym: 1 auli na 346 miejsc, 5 salach dydaktycznych na ok. 40 miejsc, 5 salach dydaktycznych na ok. 20 miejsc, 3 laboratoriach komputerowych oraz siłowni wyposażonej w sprzęt sportowy. Zajęcia dydaktyczne odbywają się w 15 salach, w tym: 1 auli na 346 miejsc, 5 salach dydaktycznych na ok. 40 miejsc, 5 salach dydaktycznych na ok. 20 miejsc, 3 laboratoriach komputerowych oraz siłowni wyposażonej w sprzęt sportowy. Biblioteka WSEwB jest specjalistyczną biblioteką naukową. Zapewnia studentom dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej, w tym do literatury krajowej i o zasięgu międzynarodowym, w formie tradycyjnej i elektronicznej. Profil zbiorów dostosowany jest do potrzeb wynikających z procesu nauczania i uczenia się na ocenianym kierunku, w tym w szczególności do piśmiennictwa zalecanego w sylabusach. Księgozbiór gromadzony jest również w oparciu o analizę aktualnej oferty wydawniczej. Uwzględniane są również zainteresowania i sugestie czytelników, a wszelkie wnioski dotyczące zakupu są niezwłocznie realizowane. Proces dydaktyczny wspomagany jest przez platformę e-learningową Moodle. Pozwala ona tworzyć kursy e-learningowe i nimi zarządzać. Jest to narzędzie dość intuicyjne w obsłudze, zarówno przez studentów jak i wykładowców. Na Uczelni platforma jest wykorzystywana wspomagająco, co oznacza, że żadne z zajęć nie są w całości realizowane zdalnie. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wejście do budynku wyposażone jest w pochylnię. Do sal dydaktycznych prowadzą szerokie drzwi. Wszystkie pomieszczenia są wyraźnie oznakowane. Na wyższe piętra można dostać się windą. Budynek jest wyposażony w toalety dla osób z trudnościami w poruszaniu się. Poszczególne piętra są zróżnicowane kolorystycznie i wyposażone w tyflomapy. Proces dydaktyczny wspomagany jest przez platformę e-learningową Moodle. Pozwala ona tworzyć kursy e-learningowe i nimi zarządzać. Jest to narzędzie dość intuicyjne w obsłudze, zarówno przez studentów jak i wykładowców. Uczelnia nie posiada licencji na programy komputerowe do zaawansowanych obliczeń statystycznych/ ekonometrycznych. Wykorzystywane są narzędzia EXCEL (analiza statystyczna, dodatek: analiza danych). Uczelnia posiada dostęp do baz danych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki (licencja krajowa). Jest to dostęp do pełno tekstowych

i bibliograficznych baz danych: Elsevier, Ebsco, Springer, Wiley, Web of Science, Scopus oraz czasopism Nature i Science. Biblioteka WSEwB przystąpiła do Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Academica, która oferuje dostęp do zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej, również najnowszych, objętych ochroną prawa autorskiego. Biblioteka WSEwB prenumeruje także bazę Ibuk Libra, która zapewnia możliwość zdalnego korzystania (kod PIN) z elektronicznych wersji podręczników akademickich. Dla osób z niepełnosprawnościami wykorzystywana jest Akademicka Biblioteka Cyfrowa. Jest to baza zbiorów książek cyfrowych i podręczników akademickich przygotowanych w specjalnych formatach, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Pomieszczenia biblioteczne obejmują czytelnię z miejscami dla 19 użytkowników, w tym z 12 stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu. Dwa stanowiska przystosowane są dla osób z niepełnosprawnościami, wyposażone w nowoczesne komputery (All-in-One), skanery, słuchawki i specjalistyczną klawiaturę BigKeys, spełniającą wymagania osób z niepełnosprawnością ruchową, jak też osób słabowidzących. Osoby te również mogą skorzystać z elektronicznej lupy umożliwiającej czytanie, wyposażonej w duże i wygodne przyciski, dzięki którym korzystanie z urządzenia jest proste i intuicyjne. Infrastruktura uczelni została dostosowana dla osób z niepełnosprawnościami poprzez wdrożenie projektu pt. „WSE Dostępna” dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Jakość zaprojektowanych rozwiązań spełnia wymagania w tym zakresie. Raz w roku są przeprowadzone okresowe oceny spełnienia wymagań w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami, a także są prowadzone ankiety wśród studentów. Obecnie uczelnia posiada 18 studentów potrzebujących wsparcia w tym zakresie. Biblioteka posiada urządzenie lektorskie Easy Reader II, pozwalające osobom niewidomym i słabowidzącym na odsłuchiwanie tekstu drukowanego. Biblioteka wyposażona jest również w tablicę interaktywną, która jest wykorzystywana m.in. podczas szkolenia bibliotecznego, szkoleń online i webinarów organizowanych przez Bibliotekę i na potrzeby Biblioteki. Przestrzeń w czytelnicy jest funkcjonalna (tzw. strefa wolnego dostępu) i umożliwia swobodne przeglądanie i wybór materiałów. W działach tematycznych, obejmujących zbiory najczęściej wykorzystywane przez użytkowników, wystawionych jest około 6000 woluminów. Pozostałe wydawnictwa wydawane są z magazynu. Stanowisko pracy bibliotekarza jest również przygotowane z myślą o obsłudze osób z niepełnosprawnościami, jak i prowadzeniu wszystkich prac wewnętrznych Biblioteki. W Bibliotece możliwe jest również korzystanie z własnego komputera dzięki sieci Wi-Fi. Czytelnicy mogą też korzystać z usług skanowania, kserowania, drukowania. Służy do tego celu urządzenie wielofunkcyjne i 2 skanery biurkowe. Swoje zapytania informacyjne użytkownicy mogą kierować telefonicznie, mailowo poprzez dane dostępne na stronie internetowej Biblioteki - BIBLIOTEKA WYŻSZEJ SZKOŁY EKONOMICZNEJ W BIAŁYMSTOKU – wse.edu.pl. Komunikacja jest możliwa także przez formularz „zapytaj bibliotekarza”. W holu umieszczono dwa terminale katalogowe. Umożliwia to przeglądanie i wyszukiwanie zbiorów także po godzinach pracy Biblioteki. Na zewnątrz budynku Uczelni znajduje się wrzutnia/ trezor książek, dzięki której czytelnicy mogą je zwracać w dniach czy godzinach, gdy Biblioteka jest nieczynna, czy też w przypadkach, gdy nie potrzebują z niej korzystać. Biblioteka wypełnia również zadania dydaktyczne przygotowując użytkowników do korzystania z jej zasobów. Za monitorowanie, ocenę i doskonalenie bazy dydaktycznej, informatycznej i bibliotecznej odpowiadają Władze Uczelni, które planują i zabezpieczają na ten cel środki finansowe. W monitorowaniu i ocenie stanu infrastruktury i zasobów edukacyjnych uczestniczą nauczyciele akademicki i studenci, którzy mogą zgłaszać potrzeby modernizacji i napraw. Za utrzymanie budynku odpowiadają bezpośrednio pracownicy administracyjni, monitorując na bieżąco stan, przeprowadzają audyty. Stan sprzętu w salach monitorują delegowani do tego pracownicy – Administrator Systemów Informatycznych. Stan budynku pod względem dostępności opiniuje – pełnomocnik rektora ds. osób

z niepełnosprawnościami. W procesie biorą udział nauczyciele i studenci. W niektórych przypadkach wchodzi w skład komisji, ale także zgłaszają potrzeby bezpośrednio do odpowiednich działów uczelni.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się opracować systemowe podejście do zapewnienia dostępności literatury nie tylko polskojęzycznej wobec wymagań osiągania efektów uczenia się z uwzględnieniem kwestii językowych.

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku angażuje się aktywnie w różnorodne formy współpracy z instytucjami społeczno-gospodarczymi, kulturalnymi oraz organizacjami branżowymi. Ta kompleksowa współpraca obejmuje zarówno formalne porozumienia, jak i nieformalne inicjatywy, które mają na celu zacieśnienie więzi między uczelnią a otoczeniem zewnętrznym.

W ramach tych działań, Wyższa Szkoła Ekonomiczna uczestniczy w procesie określania celów kształcenia we współpracy z partnerami z biznesu, społeczności lokalnej oraz organizacjami

kulturalnymi. Ponadto, uczestniczy w weryfikacji i ocenie stopnia realizacji programów nauczania, co umożliwia dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy oraz oczekiwań społecznych.

Rada Gospodarcza, składająca się z przedstawicieli regionalnych przedsiębiorstw oraz jednostek dyplomatycznych, jest kluczowym partnerem wspierającym działalność uczelni. Aktywnie uczestniczy w procesie opracowywania nowych programów studiów, kierunków specjalizacyjnych oraz inicjatyw mających na celu podnoszenie jakości nauczania.

Dodatkowo, Wyższa Szkoła Ekonomiczna nawiązała szereg porozumień o współpracy z partnerami z otoczenia gospodarczego, co umożliwia aktywne zaangażowanie przedstawicieli biznesu w proces nauczania. Dzięki temu, studenci mają możliwość uczestnictwa w zajęciach praktycznych prowadzonych przez ekspertów z różnych branż, co pozwala im zdobyć cenne doświadczenie zawodowe już podczas studiów.

Współpraca z otoczeniem gospodarczym stale się rozwija, co przyczynia się do wzrostu liczby miejsc praktyk dla studentów oraz poszerzenia bazy ekspertów dostępnych dla uczelni. Działania te mają na celu nie tylko lepsze przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy, ale także budowanie trwałych relacji między uczelnią a biznesem, sprzyjających dalszemu rozwojowi regionu.

Dodatkowo, Wyższa Szkoła Ekonomiczna od lat jest aktywnym uczestnikiem i współorganizatorem wielu wydarzeń kulturalnych i naukowych, takich jak Podlaski Festiwal Nauki i Sztuki. Poprzez takie inicjatywy, uczelnia angażuje się w promocję nauki, kultury oraz edukacji w społeczności lokalnej i regionie.

Ważnym elementem zaangażowania uczelni w lokalne inicjatywy jest również udział w konkursach i wydarzeniach edukacyjnych, takich jak "Konkurs rachunkowości szkół ekonomicznych województwa podlaskiego". Poprzez takie działania, Wyższa Szkoła Ekonomiczna wspiera rozwój edukacji ekonomicznej oraz buduje silne relacje z partnerami z sektora edukacyjnego i biznesowego.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia posiada formalne i nieformalne sposoby systematycznej ewaluacji i ciągłej poprawy programu kształcenia w oparciu o udział interesariuszy zewnętrznych. Są aktywnymi członkami Rady Gospodarczej, wykładowcami-praktykami, a także pracodawcami dla absolwentów czy praktykantów. Oceny ewaluacyjne absolwentów wskazują, że są oni zadowoleni z ukończenia tego kierunku studiów i widzą go jako pomocny w zakresie pracy zawodowej. System monitorowania i współpracy ma charakter cykliczny.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowianie jest jednym z istotnych elementów strategii WSE swoim zakresem obejmuje studia, badania naukowe i prace wdrożeniowe. Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku posiada ofertę dostosowaną do potrzeb studentów z Europy Wschodniej. Obecnie dominującymi kierunkami naboru są Ukraina i Kazachstan. Uczelnia posiada kilkadziesiąt podpisanych umów o współpracy. Umowy mają charakter ogólny i nie są dedykowane dla konkretnego kierunku. Współpraca z partnerami zagranicznymi obejmuje m.in.: wspólne publikacje naukowe, wymianę publikacji naukowych, wymianę studentów oraz wspólne organizowanie konferencji i seminariów naukowych, wspólną realizację projektów. Duża część kadry dydaktycznej płynnie posługuje się językiem angielskim oraz rosyjskim, co ułatwia komunikację, a także umożliwia prowadzenie zajęć w tych językach lub wspomaganie studentów obcojęzycznych w procesie kształcenia, szczególnie na początku procesu kształcenia. Pozwala także na przygotowanie i prowadzenie prac dyplomowych w językach obcych. Studenci studiów I stopnia doskonalą swoje umiejętności językowe na bezpłatnych zajęciach z języka obcego z wykładowcą własnym Uczelni. Jest to osoba, która ma duże doświadczenie dydaktyczne, a dodatkowo doskonalą swoje umiejętności poprzez czynny udział w programie Erasmus+, poszerzając swoje kompetencje o doświadczenia innych uczelni. Na studiach drugiego stopnia studenci mają możliwość zwiększania swoich kompetencji językowych poprzez udział w obowiązkowym przedmiocie *Angielski w biznesie* lub możliwość wyboru jednej ze specjalności, która jest prowadzona w języku angielskim. Współpraca międzynarodowa realizowana jest w formie kontaktów i współpracy indywidualnej wielu pracowników Uczelni z naukowcami i instytucjami naukowymi z zagranicy, nawiązywana i utrwalana podczas międzynarodowych szkoleń i konferencji naukowych. A podstawie podpisanych porozumień Uczelnia realizuje również staże dydaktyczno-naukowe, w których uczestniczą przedstawiciele zagranicznych Uczelni.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku poprzez zapewnienie studentom osiągnięcia efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego oraz uczestnictwa w programach międzynarodowej wymiany. W nikłym stopniu jest realizowana współpraca międzynarodowa w zakresie wykorzystania programu *Erasmus+*.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się w większym stopniu wykorzystać potencjał programu Erasmus+ dla zwiększenia możliwości umiędzynarodowienia działalności uczelni z perspektywy kreowania wartości dla studentów oraz wykładowców.
2. Rekomenduje się opracować sformalizowane podejście do okresowej oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia.

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie oferowane studentom należy ocenić jako trwałe, przybierające zróżnicowane formy, lecz posiadające kilka wad. Wsparcie to uwzględnia najważniejsze aspekty związanych ze wsparciem studentów podczas procesu uczenia się. Przybiera ono różnorodne formy z uwzględnieniem konkretnych potrzeb studentów, spełniając przy tym kryteria i cele adekwatne do zapotrzebowania, które wynikają z realizacji programu studiów.

Uczelnia oferuje zróżnicowane formy merytorycznego, materialnego i organizacyjnego wsparcia studentów w zakresie przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach rynku pracy właściwych dla ocenianego kierunku. Regulamin studiów przewiduje istotne z perspektywy wsparcia studenckiego instytucje w zakresie studiowania takie jak np. urlopy od zajęć, egzaminy komisyjne oraz indywidualna organizacja studiów. Studenci mogą również konsultować aspekty związane ze swoim procesem uczenia się z nauczycielami akademickimi, którzy prowadzą określone zajęcia. W związku z tym odbywają się regularne dyżury. Dodatkowo studenci mają możliwość konsultacji z nauczycielami również poza godzinami dyżurów i zajęć, po indywidualnym kontakcie mailowym. Zainteresowane osoby mogą zostać objęte również opieką naukową nauczycieli akademickich w celu wsparcia ich w pierwszych krokach działalności natury naukowej oraz o charakterze bardziej praktycznym.

Uczelnia zapewnia studentom niezbędne oprogramowanie i infrastrukturę do nauczania zdalnego oraz do dodatkowych aktywności, z którego studenci mogą korzystać bez ograniczeń takich jak pakiet MsOffice czy Moodle. Studenci kierunku są w odpowiedni sposób przygotowywani do korzystania z oprogramowania do nauczania zdalnego. W tym celu na początku studiów organizowane są spotkania wprowadzające z dziekanem, na których przybliża się studentom tajniki funkcjonowania Uczelni, w szczególności związane z obsługą narzędzi do nauczania na odległość oraz z kwestiami internetowej

obsługi studiów. Dodatkowo studenci mają stały dostęp do materiałów szkoleniowych i poradników związanych z nauczaniem zdalnym i specjalistycznym oprogramowaniem. W razie problemów studenci mają możliwość uzyskania pomocy technicznej poprzez kontakt z osobą odpowiedzialną za kwestie informatyczne na Uczelni. Wykluczeni cyfrowo studenci mogą liczyć na wsparcie w nauczaniu zdalnym ze strony Uczelni.

Studenci kierunku są we właściwy sposób przygotowywani do wejścia na rynek pracy i do działalności zawodowej. Oprócz aspektów związanych z odpowiednią ofertą programową Uczelnia dodatkowo organizuje lub wspiera aktywności mające bezpośrednie przełożenie na potencjał zawodowy studentów. Na Uczelni funkcjonuje Biuro Karier, które zajmuje się pomocą w zakresie doboru i organizacji obowiązkowych lub nieobowiązkowych praktyk studenckich. Dodatkowo studenci stale informowani są o możliwości uczestnictwa w wielu kursach i wykładach podnoszących ich kwalifikacje zawodowe. Biuro Karier wraz z Samorządem Studenckim organizują wspólnie Targi Pracy.

Uczelnia udziela wsparcia materialnego dla studentów i zapewnia im możliwość uzyskiwania stypendiów socjalnych, zapomóg, stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz stypendium dla osób niepełnosprawnych. Należy stwierdzić jednak, że regulamin świadczeń obowiązujący na Uczelni jest niezgodny z przepisami powszechnie obowiązującymi w zakresie progu dochodowego przy stypendium socjalnego, a także maksymalnego okresu uprawniającego do pobierania ustawowych świadczeń. Zaleca się dostosowanie tych kwestii do aktualnie obowiązujących regulacji prawnych. Zainteresowani studenci mogą liczyć na wsparcie materialne w kontekście udziału w konferencjach naukowych, publikacjach oraz konkursach ogólnopolskich i międzynarodowych.

Uczelnia zapewnia wsparcie dla osób wybitnych oraz motywuje do osiągania wysokich wyników w nauce. Oprócz wspomnianej już wcześniej indywidualizacji organizacji studiów oraz ustawowego stypendium rektora dla najlepszych studentów, przewidziane zostały dodatkowe stypendia finansowane przez Uczelnię jak na przykład na najlepszą pracę dyplomową.

Wsparcie zapewniające przez Uczelnię uwzględnia różnorodne aktywności sportowe, organizacyjne i społeczne studentów. Studenci mają możliwość skorzystać z indywidualnej i zamkniętej siłowni, które sprzyja podniesieniu atrakcyjności studiowania.

Studenci kierunku mają także możliwość udziału w różnych wydarzeniach, które organizowane są przez Samorząd Studencki, organizacje studenckie i Uczelnię. Przykładami są przytoczone targi pracy czy szkolenia.

Wsparcie studentów uwzględnia i jest dostosowane do potrzeb różnych grup interesariuszy wewnętrznych studiujących na Uczelni. Uczelnia zapewnia szeroki zakres wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Osoby potrzebujące mają możliwość uzyskania odpowiedniego wsparcia u pełnomocnika rektora ds. studentów z niepełnosprawnością, którego głównym zadaniem jest diagnozowanie potrzeb studentów z niepełnosprawnością i w konsekwencji organizacja form wsparcia dla takich interesariuszy wewnętrznych oraz nadzór nad realizacją tych zadań. Do każdego przypadku pełnomocnik podchodzi indywidualnie i zapewnia odpowiednie wsparcie. Dodatkowo studenci z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o wsparcie dedykowanego, indywidualnego asystenta, którego zadaniem jest wsparcie osoby z niepełnosprawnością w procesie uczenia się.

Studenci mają zapewnione wsparcie psychologiczne poprzez konsultacje psychologiczne, które Uczelnia organizuje na prośbę zainteresowanego studenta. Spotkania odbywają się stacjonarnie oraz zdalnie – w zależności od preferencji studenta i dostępności.

Na Uczelni funkcjonuje w sposób prawidłowy system zgłaszania przez studentów skarg i wniosków. Każde ewentualne zgłoszenie jest rozpatrywane przez zatrudnionego Mediatora, którego zadaniem jest być pośrednikiem w rozwiązywaniu spraw o charakterze antydyskryminacyjnym pomiędzy studentami

a Władzami Uczelni. Stopień podejmowanych działań odpowiada randze rozpatrywanej sprawy. Dodatkowo oprócz regularnych spotkań studenci I roku są zaznajamiani z aktualnymi procedurami dotyczącymi zgłaszania nieodpowiednich zachowań. Studenci mają możliwość spotkania się z Władzami Instytutu, a w sprawach niecierpiących zwłoki – także w innych, indywidualnie ustalonych terminach. W następstwie złożenia skargi lub wniosku przeprowadzane jest wewnętrzne postępowanie wyjaśniające. Zasadą jest dążenie do ugodowego załatwiania spraw. Odpowiedzi udzielane są bez zbędnej zwłoki, w oczekiwanej przez studenta formie. Swoje pomysły i uwagi studenci mogą też zgłaszać do Samorządu Studenckiego.

Uczelnia prowadzi działania edukacyjne i informacyjne z zakresu bezpieczeństwa studentów. Oprócz właściwych zajęć z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na stronie internetowej widnieją informacje o najważniejszych aspektach związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa oraz wskazane są drogi postępowania, jeżeli takie bezpieczeństwo jest zagrożone. Uczelnia jest odpowiednio przygotowana do wspierania osób dotkniętych zjawiskiem dyskryminacji, przemocy wśród społeczności akademickiej oraz problemami natury psychologicznej.

Studentom zapewnia się wsparcie obsługi administracyjnej w sprawach związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną. W razie spraw formalnych związanych z tokiem studiów studenci mogą uzyskać wsparcie w dziekanacie, który otwarty jest w czasie zjazdów. Rozstrzygnięcia i decyzje administracyjne w indywidualnych sprawach studenckich podejmowane są przez rektora Uczelni lub upoważnione osoby – dziekana i właściwego prodziekana w pierwszej instancji.

Uczelnia zapewnia odpowiednie wsparcie Samorządu Studenckiego. Wsparcie w aspekcie organizacyjnym oferowane jest na odpowiednim poziomie i pozwala w sposób efektywny funkcjonować przedstawicielom studenckim. Członkowie organów Samorządu Studenckiego regularnie współpracują z władzami Uczelni. Studentom ocenianego kierunku studiów stwarza się warunki do zaangażowania w działalność kół naukowych i innych organizacji studenckich. Zainteresowane osoby otrzymują wsparcie merytoryczne poprzez przypisanie odpowiednich nauczycieli akademickich lub innych pracowników Uczelni do opieki nad daną organizacją. Uczelnia przekazuje także środki na działalność studencką Samorządowi Studenckiemu oraz organizacjom studenckim (do których należy zaliczyć również koła naukowe).

Uczelnia przy uwzględnieniu partycypacji studenckiej monitoruje i ewaluje szeroko pojęte wsparcie, w tym skuteczność funkcjonujących na Uczelni rozwiązań w aspekcie wsparcia studenckiego, formy wsparcia czy poziomu zadowolenia interesariuszy wewnętrznych. Działania te stanowią podstawę do podejmowania pożądanych z perspektyw studenckiej zmian. Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi i postulaty bezpośrednio do władz Uczelni lub poprzez samorząd studencki. Dodatkowo Uczelnia organizuje cykliczne badania, będące dobrowolną, anonimową ankietą realizowaną wśród studentów, ale także innych interesariuszy związanych z Uczelnią (absolwenci, otoczenie społeczno-gospodarcze). W badaniu przewiduje się ocenę takich aspektów wsparcia studentów, jak m.in.: organizacja studiów, obsługa administracyjna, stypendia, infrastruktura informatyczna Uczelni, Biuro Karier, rekrutacja na studia czy obsługa finansowa. Wyniki ankiet stanowią podstawę do wdrażania zmian projakościowych. Przedstawiciele studenccy zasiadają w ciałach odpowiedzialnych za poziom jakości kształcenia na Uczelni i tym samym mają wpływ na bieżące problemy studenckie i możliwości ich rozwiązania. Dodatkowo Uczelnia i władze pozostają w stałym kontakcie z Samorządem Studenckim w celu monitorowania poziomu wsparcia studentów oraz jego skuteczności. W razie pojawienia się negatywnych aspektów, władze podejmują odpowiednie działania naprawcze.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne i przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się. Uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowym studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich. Do poprawy wymaga zmiana regulaminu świadczeń i dostosowania go do przepisów ustawy o szkolnictwie wyższym które niezbędne do prawidłowego funkcjonowania systemu pomocy materialnej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

1. Zaleca się dostosowanie uczelnianego regulaminu świadczeń do przepisów ustawy w zakresie okresu pobierania stypendiów oraz progu dochodowego wymaganego do stypendium socjalnego.
2. Zaleca się podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacja o studiach jest dostępna publicznie na stronie internetowej Uczelni. Dostęp do informacji nie jest ograniczony miejscem, czasem, używanym oprogramowaniem czy sprzętem. Dostęp do informacji o studiach nie jest także limitowany w żaden inny sposób. Dostęp do informacji o studiach dostępny jest także w tradycyjny sposób na terenie Uczelni w gablotach. Treści na stronie internetowej Uczelni prezentowane mogą być w językach angielskim oraz ukraińskim. Sprawia to, że osoby

nieznające języka polskiego mogą zapoznać się z treścią. Strona Uczelni przewiduje możliwość zmiany kontrastu oraz zmiany czcionki. Sprawia to, że osoby z niepełnosprawnością związaną z ubytkiem wzroku mają możliwość na odnalezienie treści. Dodatkowo treści Uczelnia zamieszczana portalach społecznościowych. Na stronie BIP oraz stronie internetowej Uczelni znajduje się kompletna informacja o programie studiów, celach kształcenia, warunkach studiowania, program studiów z efektami uczenia oraz metodach ich weryfikacji, charakterystykę specjalności, a także komplet sylabusów. Na stronach można znaleźć podstawowe akty prawne w tym regulaminy i inne przepisy. W zakładce „Kandydat” znajdują się informacje na temat kierunków studiów oraz poszczególnych specjalności, a także zamieszczona jest kompletna informacja o naborze na studia: warunki i tryb rekrutacji na studia, wykaz kierunków i specjalności kształcenia oraz zasady i tryb przyjęć na I rok studiów, dla studiów pierwszego i drugiego stopnia. Na stronie internetowej Uczelni znajdują się wzory dokumentów rejestracyjnych, a także wymagane opłaty. Proces rekrutacji może być prowadzony zdalnie.

W zakładce „Student” znajdują się informacje o pomocy materialnej, plany zajęć, informacje z Samorządu Studenckiego, Erasmus+, sprawy organizacyjne informacje dotyczące praktyk, terminarz zjazdów.

Treści zamieszczane na stronie internetowej Uczelni są monitorowane na bieżąco przez pracowników odpowiedzialnych za ich modernizację poszczególnych działów oraz dziekan odpowiadają za merytoryczną część przekazywanych do publikacji treści. Ocena publicznego dostępu do informacji dokonywana jest na bieżąco na podstawie opinii pracowników, a także oceniana przez studentów w ramach corocznej ewaluacji, a także przez Samorząd Studencki i uwagi zgłaszane do pracownika odpowiedzialnego za stronę.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Uzasadnienie

Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla szerokiego grona odbiorców. Nie jest limitowana czasem, miejscem, posiadanym sprzętem i oprogramowaniem. Strona Uczelni umożliwia prezentowanie treści w języku angielskim. Informacja o studiach zawiera podstawowe informacje o ocenianym kierunku, m.in. program studiów, sylabusy, terminarz zjazdów, opłaty, możliwość otrzymania stypendiów. Szczegółowo opisany jest także proces rekrutacji na studia. Strona jest dostosowana dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie widzenia. Informacja o programie studiów, warunkach studiowania, przepisach prawa są dostępne na stronie Uczelni, a poruszanie się po stronie jest intuicyjne. Uczelnia przewiduje w swoich procedurach monitorowanie aktualności, rzetelności i zrozumiałości prezentowanych treści, a udział w tej procedurze mają interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

W Uczelni funkcjonuje Uczelniany System Zapewniania Jakości Kształcenia (USZJK), a dokumentami regulującymi politykę jakości są Uchwała nr 30/09 Senatu WSE oraz Zarządzenie Rektora nr 12/2019 z dnia 28.06.2019 r. z późniejszymi zmianami wprowadzonymi w Zarządzeniu Rektora nr 28 z dnia 29.12.2023 roku. W dokumentach wprowadzających System określono jego strukturę, osoby i gremia odpowiedzialne za poszczególne zadania oraz ich zakres kompetencji. Nadzór nad USZJK na szczeblu Uczelni sprawuje prorektor ds. studenckich, a jego zadania obejmują m.in. koordynację prac i współdziałanie z jednostkami w zakresie działań związanych z zapewnieniem jakości czy nadzór nad przebiegiem ankietyzacji i hospitacji. Jako organ wykonawczy w ramach USZJK powołano Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZJK), w którego skład wchodzi: prorektor ds. studenckich jako przewodniczący, pełnomocnik rektora ds. jakości kształcenia, kierownicy katedr, przedstawiciel Działu Spraw Studenckich, przedstawiciel Biura Karier i przedstawiciel studentów.

Dokument wprowadzający System USZJK określa zadania UZJK oraz pełnomocnika rektora ds. jakości kształcenia. Zadania te są opisane w sposób dość ogólny i mają szeroki zakres. Szczególnie wiele zadań zostało cedowane na pełnomocnika, m.in. dokonuje on przeglądu sylabusów dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych w Uczelni, dokonuje oceny prac dyplomowych i procesu dyplomowania również na wszystkich kierunkach, przygotowuje coroczne raporty z działania USZJK oraz coroczne sprawozdania oceniające realizację wszystkich programów studiów, a także jest odpowiedzialny za wprowadzanie zmian w programach na wszystkich kierunkach. Z kolei bezpośredni nadzór merytoryczny nad programem studiów pełnią kierownicy katedr, a w przypadku kierunku ekonomia to kierownicy Katedry Ekonomii, Rolnictwa i Agrobiznesu oraz Katedry Prawa, Finansów i Rachunkowości. Ponieważ ich kompetencje nie zostały szczegółowo określone i z dokumentów oraz z ustaleń podczas wizytacji wynika, że pełnią oni raczej role konsultacyjne i wspomagające, należy więc rekomendować powołanie gremium odpowiedzialnego za program studiów na danym kierunku i jego realizację. Gremium to powinno się składać z nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia pod przewodnictwem kierowników wymienionych dwóch katedr i powinno przejąć część zadań realizowanych przez Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, np. w zakresie oceny i monitorowania programu studiów na kierunku, w zakresie oceny prac dyplomowych wg formularza określonego w załączniku nr 4 do USZJK, czy też przejąć odpowiedzialność za ewaluację efektów uczenia przy użyciu formularza określonego w załączniku nr 6 do USZJK, a także przeglądy sylabusów zajęć prowadzonych na kierunku. Takie formalne gremium (np. pod nazwą rada programowa) nie tylko powinno odciążyć Pełnomocnika od zbyt szerokiego zakresu obowiązków w ramach realizacji procedur USZJK dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych w Uczelni, ale przede wszystkim powinno przybliżyć odpowiedzialność za program studiów na kierunku i jego monitorowanie do osób bezpośrednio zaangażowanych w jego realizację.

Projektowanie, monitorowanie i okresowy przegląd programów studiów, a w efekcie tych działań zatwierdzanie oraz zmiany programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury USZJK, określające zasady okresowego monitorowania oraz aktualizacji programów studiów. Działaniom tym przewodniczy prorektor ds. studenckich wraz z pełnomocnikiem, a reguluje je Zarządzenie Rektora nr 12/2019 z dnia 28.06.2019 r. z późniejszymi zmianami z 2023 roku. Program studiów jest projektowany i doskonalony w oparciu o postulaty zgłaszane przez różne grupy interesariuszy, w tym prowadzących zajęcia, studentów oraz przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Wprowadzanie zmian w programie studiów poprzedzone jest m.in. przeglądem efektów uczenia się w trakcie spotkań nauczycieli w ramach grup przedmiotowych. W dalszej kolejności, na poziomie katedry przeprowadzana jest dyskusja kierownika katedry z zespołem dydaktyków prowadzących zajęcia na danym kierunku, w której brane są pod uwagę analizy zapotrzebowania ze strony rynku pracy, postulaty zgłaszane przez przedstawicieli pracodawców, samorząd studencki oraz wyniki monitorowania kariery zawodowej absolwentów. Następnie postulowane zmiany w programie zgłaszane są na forum UZJK, który opiniuje projekt zmian i opracowuje nowy plan studiów pod kierownictwem pełnomocnika. W dalszej kolejności projekt zmodyfikowanego programu zgłaszany jest pod obrady Senatu. Przed podjęciem ostatecznej decyzji w formie uchwały Senat analizuje zgłoszone propozycje nowych programów studiów lub modyfikacji istniejących, przy uwzględnieniu opinii Samorządu Studentów.

W projektowaniu programu studiów Uczelnia uwzględnia innowacje dydaktyczne w postaci nowych metod kształcenia, w tym opartych o narzędzia informatyczne w postaci oprogramowania komputerowego, wykorzystywanego współcześnie na rynku pracy związanym z działalnością ekonomiczno- finansową. Charakterystyka szczegółowa innowacyjności metod dydaktycznych została omówiona w kryt.2.

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów, co zostało szczegółowo scharakteryzowane w kryt. 3.

W Uczelni przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów, co należy do zadań szczegółowych głównie pełnomocnika oraz do UZJK. Wyniki dokonywanych ocen oraz przeglądów monitorujących zawarte są w rocznych raportach z oceny realizacji zakładanych efektów uczenia się oraz w corocznych sprawozdaniach z funkcjonowania USZJK, które przygotowuje pełnomocnik w imieniu UZJK i przedkłada Senatowi Uczelni. Raporty i sprawozdania są upubliczniane na stronie internetowej Uczelni. Podczas wizytacji Uczelnia przedstawiła przykładowe raporty i sprawozdania za ostatni rok akademicki. W wymienionych dokumentach znajdują się wyniki analiz: (1) z weryfikacji zakładanych i osiągniętych efektów uczenia się dokonywanych przez nauczycieli akademickich dla prowadzonych przez siebie zajęć, (2) oceny jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych i warunków studiowania w oparciu o wyniki ankiet studenckich, (3) wyniki przeglądu sylabusów pod kątem treści kształcenia każdego modułu, ich aktualność i spójności z przyjętymi efektami, dostępności do literatury, a także pod kątem zasad oceniania studentów, sposobów weryfikacji, warunków zaliczenia zajęć oraz nakładu pracy studenta liczonych w punktach ECTS, (4) oceny procesu dyplomowania, (5) wyniki weryfikacji i osiągniętych ocen studenckich w układzie rocznym i semestralnym, (6) analizy i wnioski z hospitacji zajęć, (7) opinie opiekunów i kierowników praktyk studenckich oraz opinie pracodawców o studentach odbywających praktyki zawodowe i o absolwentach podejmujących prace w firmach i instytucjach, (8) analizy wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów. Raport i sprawozdanie zawierają części wnioskowe wraz z rekomendacjami do podjęcia działań projakościowych doskonalących, korygujących, zapobiegawczych.

W sporządzanych analizach dotyczących oceny programu studiów i różnych aspektów jego realizacji wykorzystywane są wyniki badań ankietowych, przeprowadzanych regularnie wśród studentów, kandydatów i absolwentów. Są to np. ankieta oczekiwań kandydata prowadzona przy naborze, e-ankiety oceny kadry przez studentów oraz e-ankiety oczekiwań studentów, ankiety praktyk zawodowych, ankieta satysfakcji ze studiów wśród absolwentów po zakończeniu procesu dyplomowania. Oceny sylabusu i weryfikację zakładanych przedmiotowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dokonują prowadzący zajęcia nauczyciele akademicy przy użyciu formularza określonego w załączniku nr 6 do USZJK. Badanie satysfakcji ze studiów prowadzi się przy użyciu formularza ankiety określonego w załączniku nr 5 do USZJK, a ocenę procesu dyplomowania prowadzi się przy użyciu formularza określonego w załączniku nr 4 do USZJK. Analizy dotyczące postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiąganiu efektów uczenia się prowadzone są w oparciu o dane pozyskane w Dziale Spraw Studenckich, bazie USOS oraz u pełnomocnika i obejmują takie wskaźniki ilościowe jak m.in. oceny z zaliczeń i egzaminów, liczba zaliczeń i egzaminów pozytywnie ocenionych w pierwszym terminie, liczba studentów z zaliczeniem warunkowym, liczba studentów powtarzających semestr, składanie egzaminów dyplomowych w terminie, wyniki uzyskane z egzaminów dyplomowych, odsetek prac dyplomowych odrzuconych przez system antyplagiatowy (JSA), wskaźnik rezygnacji ze studiów, liczba studentów kontynuujących naukę na II stopniu studiów. Wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów są przygotowywane przez Biuro Karier.

W systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, absolwenci kierunku), a wnioski są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu. Jako przykłady Uczelnia wskazała wprowadzenie nowych specjalności w programie studiów na wizytowanym kierunku.

Pomimo podjętych działań, przyjętych procedur i implementacji nowych narzędzi monitorowania jakości kształcenia, podczas tegorocznej wizytacji stwierdzono nieprawidłowości i uchybienia, w szczególności w zakresie kompletności efektów uczenia się dla kierunku w relacji do PRK, a także w zakresie monitorowania weryfikacji efektów uczenia się dotyczących umiejętności praktycznych, w zakresie monitorowania kart opisu zajęć pod względem punktacji ECTS i aktualności literatury, w zakresie monitorowania kompletności dokumentowania procesu dyplomowania oraz w zakresie prawidłowej obsady zajęć dydaktycznych zgodnie z kwalifikacjami nauczycieli akademickich. Stwierdzone nieprawidłowości świadczą o słabej skuteczności podejmowanych działań monitorujących.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a ostatnia dokonana została przez PKA w 2022 roku. Wyniki tej oceny zostały wykorzystane w doskonaleniu jakości kształcenia na wizytowanym kierunku, m.in.: wprowadzono zmiany w programach studiów polegające na udoskonaleniu efektów uczenia, zmiany formy konwersatorium na wykład konwersatoryjny, zmiany w Regulaminie odbywania praktyk zawodowych. Wprowadzono również z inicjatywy UZJK przeglądy sylabusów pod kątem realizowanych treści, przedmiotowych efektów uczenia, stosowanych metod i kryteriów weryfikacji. Wprowadzono też cykliczne szkolenia dla nauczycieli z zakresu sporządzania sylabusów oraz cykliczne spotkania zespołów przedmiotowych.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się wprowadzenie do raportów, opracowywanych jako wyniki analizy danych gromadzonych w procesie oceny programu studiów, elementów interpretacji zebranych danych oraz rekomendacji dotyczących ich wykorzystania, w celu zapewnienia możliwości posługiwania się wynikami działań o charakterze analitycznym do podejmowania czynności naprawczych lub doskonalących w odniesieniu do procesu nauczania;	Coroczne sprawozdanie z realizacji efektów uczenia przeanalizowano pod kątem miarodajności analizy i już w sprawozdaniu za rok 2022 wprowadzono zmiany pozwalające na lepszą interpretację danych i możliwości wprowadzania działań naprawczych. Dalsze prace nad doskonaleniem Systemu jakości kształcenia doprowadziły do wprowadzenia narzędzi umożliwiających lepszą weryfikację, w postaci ankiet (9) oraz arkuszy z hospitacji i procesu dyplomowania.	Zalecenie zrealizowane
2.	Zaleca się zaprojektowanie, wdrożenie i stosowanie sposobów monitorowania i doskonalenia programu studiów, umożliwiających kompleksowe podejście do oceny oraz zapewnianiających skuteczność w diagnozowaniu nieprawidłowości i ich usuwaniu lub zapobieganiu ich powstawania;	W ramach USZJK wprowadzono procedury systematycznego monitorowania, oceny i doskonalenie programów oraz efektów uczenia się, jak również analizę planów studiów. Weryfikacja i ocena realizacji zakładanych efektów uczenia się przeprowadzana jest po zasięgnięciu opinii nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na określonym kierunku studiów, na koniec roku akademickiego i obejmuje m.in: ocenę sylabusu i weryfikację zakładanych przedmiotowych efektów uczenia się według specjalnego arkusza oceny; wyniki analiz zbiorczych przedstawiane są w corocznych sprawozdaniach z realizacji efektów uczenia się. Zarządzeniem Rektora nr 28/2023 z dnia 29.12.2023 wprowadzono zasady zewnętrznego i wewnętrznego monitorowania i okresowego przeglądu programów i	Zalecenie zrealizowane

		efektów uczenia się wraz z narzędziami będącymi elementem doskonalenia Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia - tj. m.in. 9 ankiet oraz analizy monitoringu wyników ocen w sesjach czy losów zawodowych absolwentów, a także cykliczne spotkania konsultacyjne z poszczególnymi interesariuszami. Wypracowanie konkretnych narzędzi, terminów ich stosowania i wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie i opracowanie wyników ma na celu skuteczniejszą realizację założonych zadań. W celu udoskonalenia systemu USZJK wprowadzono cykliczny przegląd obowiązujących aktów prawnych i wytycznych odnośnie tworzenia programów i efektów uczenia się w celu wyeliminowania głównych problemów. Wprowadzono od 2022 r. cykliczne spotkania z nauczycielami akademickimi realizowane przy pomocy platformy MS Teams dotyczące m.in. treści i tematów zajęć. Wprowadzono coroczne szkolenia na początku roku akademickiego dotyczące sporządzania sylabusów przedmiotów uwzględniające aspekt weryfikacji efektów uczenia dotyczących umiejętności praktycznych. Organizowane są spotkania interdyscyplinarnych zespołów umożliwiające kompleksowe podejście do oceny i diagnozowania nieprawidłowości i zapobiegania im. Rezultatem tych działań są zmiany w programach studiów i efektach uczenia, doskonalenie treści przedmiotowych i efektów przedmiotowych w sylabusach przedmiotów, zmiany w strukturze sprawozdania z realizacji efektów	

		uczenia, pozwalające na wskazanie rekomendacji i wprowadzenie dalszych działań naprawczych.	
3.	Zaleca się podjęcie skutecznych działań projakościowych mających na celu zapobieganie powstawaniu błędów i nieprawidłowości – stanowiących podstawę do sformułowania zaleceń w kryteriach: 1, 2 i 3.	Zarządzeniem nr 28/2023 z dnia 29.12.2023z dnia 12.2023 r. wprowadzono zasady zewnętrznego i wewnętrznego monitorowania i okresowego przeglądu programów i efektów uczenia się wraz z narzędziami będącymi elementem doskonalenia Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Wypracowanie konkretnych narzędzi w formie ankiet, hospitacji, oceny kadry dydaktycznej, spotkań z poszczególnymi interesariuszami. Określono terminy ich stosowania i wyznaczono osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie i opracowanie wyników celem skuteczniejszej realizacji założonych zadań. Dodatkowe działania o charakterze pomocniczym to m.in.: wprowadzenie cyklicznego przeglądu obowiązujących aktów prawnych i wytycznych odnośnie tworzenia programów i efektów uczenia się w celu wyeliminowania głównych problemów, czego efektem jest stałe doskonalenie programów studiów w postaci wprowadzonych zmian. Poprzez cykliczne spotkania z wykładowcami i interesariuszami zewnętrznymi m.in. wchodzącymi w skład Rady Gospodarczej pojawiła się możliwość kompleksowego spojrzenia na pojawiające się problemy, sprzyja to również wymianie doświadczeń. W wyniku spotkań opracowano m.in. nowe koncepcje specjalności na studiach II stopnia – BHP Business Partner oraz Data science w ekonomii.	Zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

W Uczelni funkcjonuje Uczelniany System Zapewniania Jakości Kształcenia (USZJK), a także wyznaczone zostały osoby i gremia sprawujące nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów. Określone zostały kompetencje i zakres odpowiedzialności wyznaczonych osób i zespołów, w tym dotyczące ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury.

Przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca efekty uczenia się, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, praktyki zawodowe oraz opinie pracodawców co do zgodności programu z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia analizuje również wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów.

Systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, których zakres i źródła są trafnie dobrane do celów i zakresu oceny. W systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni oraz interesariusze zewnętrzni, a wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do doskonalenia tego programu.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a ostatnia dokonana została przez PKA w 2022 roku. Wyniki tej oceny zostały wykorzystane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku.

Stwierdzone nieprawidłowości:

Pomimo podjętych działań, przyjętych procedur oraz implementacji nowych narzędzi monitorowania jakości kształcenia, podczas tegorocznej wizytacji stwierdzono pewne nieprawidłowości i uchybienia, w szczególności w zakresie kompletności efektów uczenia się dla kierunku w relacji do PRK, a także w zakresie monitorowania weryfikacji efektów uczenia się dotyczących umiejętności praktycznych, w zakresie monitorowania kart opisu zajęć pod względem punktacji ECTS i aktualności literatury, w zakresie monitorowania kompletności dokumentowania procesu dyplomowania oraz w zakresie prawidłowej obsady zajęć dydaktycznych zgodnie z kwalifikacjami nauczycieli akademickich. Stwierdzone nieprawidłowości świadczą o słabej skuteczności podejmowanych działań monitorujących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się powołanie gremium odpowiedzialnego za program studiów na kierunku i jego realizację. Gremium to powinno się składać z nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia pod przewodnictwem kierowników wymienionych dwóch katedr i powinno przejąć część zadań realizowanych przez pełnomocnika rektora ds. jakości kształcenia, np. w zakresie oceny i monitorowania programu studiów na kierunku ekonomia, w zakresie oceny prac dyplomowych, czy też przejąć odpowiedzialność za ewaluację stopnia osiągnięcia efektów uczenia, a także przeglądy sylabusów zajęć prowadzonych na kierunku.

Zalecenia:

1. Zaleca się podjęcie skutecznych działań projakościowych mających na celu usunięcie stwierdzonych podczas wizytacji nieprawidłowości, szczególnie w zakresie monitorowania efektów uczenia się dla kierunku i ich zgodności z PRK, a także w zakresie monitorowania weryfikacji efektów uczenia się dotyczących umiejętności praktycznych, w zakresie monitorowania kart opisu zajęć pod względem punktacji ECTS i aktualności literatury, w zakresie monitorowania kompletności dokumentowania procesu dyplomowania oraz w zakresie monitorowania prawidłowej obsady zajęć dydaktycznych zgodnie z kwalifikacjami nauczycieli akademickich.

5. Załączniki: